

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1973-1974.

4 DECEMBER 1973.

WETSONTWERP

houdende verhoging van het pensioen
van de gewezen werknemers.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE VOORZORG ⁽¹⁾,
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER DEMETS.

DAMES EN HEREN,

De wet van 28 maart 1973 heeft voor de pensioenen die op 1 januari 1973 zijn ingegaan, een aanpassing aan de ontwikkeling van de algemene welvaart ingevoerd; daartoe werden de in aanmerking genomen lonen aangepast en werden de vroegere voordelen met 7,96 % verhoogd.

De bespreking die aan de goedkeuring van die wet voorafging, had hoofdzakelijk betrekking op de ontoereikende herwaardering van de vroegere pensioenen, vergeleken bij de bedragen die ingevolge de nieuwe berekeningsmethode aan de nieuwe gepensioneerden werden uitgekeerd.

De Minister beloofde toen het advies van de Nationale Arbeidsraad en van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen in te winnen.

In dit ontwerp wordt het door de vertegenwoordigers van de werknemers in de Nationale Arbeidsraad uitgebrachte advies overgenomen.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer De Mey.

A. — Leden: de heren Declercq (Tijl), De Mey, Deneir, Pierret, Plasman, Van Herreweghe, Verhaegen, Verhenne. — Basecq, Boeykens, Brouhon, Demets, Namèche, Vandenhove, Vanijlen. — Borsu, D'haeseleer, Niemegeers. — Maes, Moreau, Payfa. — Babylon, Olaerts.

B. — Plaatsvervangers: de heren Diegenant, Markey, Remacle (Léon), Vankeirsbilck. — Mre Copée-Gerbinet, de heren Gondry, Grégoire, Temmerman. — Flamant, Waltniel. — Boon, Moulin. — Anciaux.

Zie:

720 (1973-1974):

- N° 1: Wetsontwerp.
- N° 2: Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1973-1974.

4 DÉCEMBRE 1973.

PROJET DE LOI

portant augmentation de la pension
des anciens travailleurs salariés.

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA PREVOYANCE SOCIALE ⁽¹⁾,
PAR M. DEMETS.

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi du 28 mars 1973 a réalisé, pour les pensions prenant cours à partir du 1er janvier 1973, la liaison à l'évolution du bien-être général en actualisant les salaires pris en considération et en augmentant les anciens avantages de 7,96 %.

La discussion qui a précédé l'adoption de cette loi a été axée essentiellement sur l'insuffisance de la revalorisation des anciennes pensions, par comparaison aux montants que la nouvelle méthode de calcul octroyait aux nouveaux pensionnés.

Le Ministre s'est engagé, à l'époque, à solliciter l'avis du Conseil national du Travail et de l'Office national des pensions pour travailleurs salariés.

Le présent projet reprend l'avis émis par les représentants des travailleurs siégeant au Conseil national du Travail.

⁽¹⁾ Composition de la Commission:

Président: M. De Mey.

A. — Membres: MM. Declercq (Tijl), De Mey, Deneir, Pierret, Plasman, Van Herreweghe, Verhaegen, Verhenne. — Basecq, Boeykens, Brouhon, Demets, Namèche, Vandenhove, Vanijlen. — Borsu, D'haeseleer, Niemegeers. — Maes, Moreau, Payfa. — Babylon, Olaerts.

B. — Suppléants: MM. Diegenant, Markey, Remacle (Léon), Vankeirsbilck. — Mme Copée-Gerbinet, MM. Gondry, Grégoire, Temmerman. — Flamant, Waltniel. — Boon, Moulin. — Anciaux.

Voir:

720 (1973-1974):

- N° 1: Projet de loi.
- N° 2: Amendements.

De rustpensioenen voor mannen die voor het eerst vóór 1 januari 1968 zijn ingegaan, m.a.w. de pensioenen die zijn berekend op grond van de wetten van vóór het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967, worden per 1 januari 1974 verhoogd met 8,5 % (in plaats van de bij de wet van 28 maart 1973 toegekende 4 %).

Rekening houdend met de verhogingen (20,393 % in totaal) krachtens de bepalingen van de wet van 24 juni 1969, gewijzigd bij die van 5 juni 1970, 27 juli 1971 en 3 maart 1972 en krachtens de wet van 28 maart 1973, zal het pérékwatiepercentage voor die pensioenen op 1 januari 1974 van 35,175 % op 41,024 % worden gebracht.

De voor het eerst in 1968, 1969 en 1970 ingegane pensioenen voor mannen worden per 1 januari 1974 met 7 % verhoogd.

Voor deze laatste pensioenen zal de volledige pérékwatie op de voornoemde datum 39,074 % bedragen i.p.v. 35,175 % voorheen.

De voor het eerst in 1971 en 1972 ingegane rustpensioenen worden per 1 januari 1974 met 5 % verhoogd, hetgeen de volledige pérékwatie op die datum op 36,4748 % zal brengen.

Voor de pensioenen die voor het eerst in 1973 zijn ingegaan, blijft de verhoging vastgesteld op 4 %.

De verschillen in de verhogingspercentages zijn toe te schrijven aan het feit dat de pensioenen die berekend worden overeenkomstig de wetten die dateren van vóór het koninklijk besluit n° 50, een zeer aanzienlijk forfaitair gedeelte omvatten dat heel wat lager ligt dan dat van de lonen; de in 1971 en 1972 toegekende pensioenen werden verhoogd op het gedeelte van pensioenen ingevolge bezoldigingen die bij de wet van 24 juni 1969 van die verhoging waren uitgesloten; de desbetreffende bepaling werd bij de wet van 27 juli 1971 opgeheven.

Voor de gepensioneerd vrouwen, ongeacht of zij een rust- en/of overlevingspensioen genieten, bedraagt de verhoging 6 % voor de pensioenen die voor het eerst vóór 1 januari 1973 zijn ingegaan, hetgeen per 1 januari 1974 op een totale pérékwatie van 37,7745 % neerkomt.

Voor die welke voor het eerst in 1973 zijn ingegaan, blijft de verhoging vastgesteld op 4 %, wat inhoudt dat het overlevingspensioen dat in 1973 is ingegaan en dat is ontstaan uit een rustpensioen van de overleden echtgenoot, slechts wordt verhoogd met 4 %, ongeacht de aanvangsdatum van dit laatste pensioen. Dientengevolge geldt dit ook voor het maximum van het als gevolg daarvan samengevoegde bedrag van een rustpensioen en een overlevingspensioen.

Het koninklijk besluit n° 50 heeft de rente losgehaakt van het pensioen. Voor de bedienden bracht die bepaling een waarschijnlijke vermindering van het pensioenbedrag mee. De opeenvolgende verhogingen sedert de afkondiging van de wet van 24 juni 1969 hebben het deel van de renten die vroeger in het pensioen opgenomen waren, niet verbeterd. Als men daarmee verder gaat zal dat onvermijdelijk in het nadeel zijn van degenen die zich de inspanning hebben getroost kapitalisatiebijdragen te storten.

Het ontwerp verbetert de toestand door te voorzien in een jaarlijkse pérékwatie van de renten van de werknemers; die pérékwatie is dezelfde als voor de pensioenen. Vanaf 1 januari 1974 worden de renten verhoogd met 4 %.

Sedert 1 oktober 1972 hebben de verordeningen 1408/71 en 574/72 van de E.E.G. de vroegere verordeningen 3 en 4 vervangen.

Zij brengen heel wat wijzigingen aan, die ernstige gevolgen voor de grensarbeiders en ook voor de Rijksdienst voor werknemerspensioenen kunnen hebben, indien de tekst van het koninklijk besluit n° 50 niet dienovereenkomstig wordt aangepast.

Les pensions de retraite des hommes, qui ont pris cours pour la première fois avant le 1er janvier 1968, c'est-à-dire celles qui ont été calculées sur base de lois antérieures à l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967, sont majorées de 8,5 % au 1er janvier 1974 au lieu des 4 % prévus par la loi du 28 mars 1973.

Compte tenu des majorations (20,393 % au total) découlant des dispositions de la loi du 24 juin 1969, modifiées par celles des 5 juin 1970, 27 juillet 1971 et 3 mars 1972 et de la loi du 28 mars 1973, le taux de péréquation de ces pensions au 1er janvier 1974 sera porté de 35,175 % à 41,024 %.

Les pensions de retraite des hommes, qui ont pris cours pour la première fois en 1968, 1969 et 1970, sont majorées de 7 % au 1er janvier 1974.

Pour ces dernières, la péréquation globale sera, à la date précitée, de 39,074 % au lieu des 35,175 % initiaux.

Les pensions de retraite des hommes, qui ont pris cours pour la première fois en 1971 et 1972, sont majorées de 5 % au 1er janvier 1974, ce qui portera à cette date, la péréquation globale à 36,4748 %.

Pour les pensions ayant pris cours pour la première fois en 1973, la majoration demeure fixée à 4 %.

Les différences de taux de majoration trouvent leur origine dans le fait que les pensions calculées conformément aux lois antérieures à l'arrêté royal n° 50 comprennent une part très importante de forfait nettement inférieure à celle des salaires; les pensions octroyées en 1971 et 1972 ont reçu la majoration sur la partie de pensions découlant de rémunérations que la loi du 24 juin 1969 avait exclues de cette augmentation, disposition abrogée par la loi du 27 juillet 1971.

Pour les femmes pensionnées, qu'elles bénéficient de la pension de retraite et/ou de survie, la majoration est de 6 % pour les pensions ayant pris cours pour la première fois avant le 1er janvier 1973, ce qui donne une péréquation globale au 1er janvier 1974, de 37,7745 %.

Pour les pensions ayant pris cours pour la première fois en 1973, l'augmentation demeure de 4 %, ce qui implique que la pension de survie prenant cours en 1973, née d'une pension de retraite du mari défunt, quelle que soit la date de prise de cours de cette dernière, n'est majorée que de 4 %. Par voie de conséquence, il en est de même du plafond de cumul d'une pension de retraite et d'une pension de survie qui en est résulté.

L'arrêté royal n° 50 a dissocié la rente de la pension. Pour les employés, cette disposition a eu pour conséquence de réduire sensiblement le taux de la pension. Les majorations successives intervenues depuis la loi du 24 juin 1969 n'ont en rien amélioré la part des rentes incluses antérieurement dans la pension. Continuer cette pratique ne manquerait pas de porter préjudice à ceux qui ont fait l'effort de cotisations de capitalisation.

Le projet améliore la situation en péréquant annuellement les rentes des salariés de la même manière que les pensions. A partir du 1er janvier 1974, les rentes seront majorées de 4 %.

Depuis le 1er octobre 1972, les règlements 1408/71 et 574/72 de la C.E.E. ont remplacé les règlements 3 et 4.

Les modifications qu'ils apportent sont nombreuses et graves de conséquences pour les travailleurs frontaliers ainsi que pour l'Office national des pensions pour travailleurs salariés, si l'on n'adapte pas le texte de l'arrêté royal n° 50 en conséquence.

De interpretatie die kan worden gegeven op grond van de bepalingen van de Belgische wet brengt mee dat, mocht het basispensioen als nationaal pensioen worden beschouwd, dit voor de R.W.P. een aanzienlijke financiële last zou betekenen, wat noch logisch noch billijk zou zijn.

Anderzijds worden de grensarbeiders benadeeld door de afschaffing van de aanvullende pensioenen in een regeling die geen minimumpensioen kent, hetgeen het geval is in België. Daarom diende in onze wetgeving het begrip minimumpensioen nader bepaald te worden, zij het uitsluitend ten gunste van de grensarbeiders.

Daarin voorzien nu de artikelen 2 en 3 van het ontwerp.

Via die bepaling komt men terug tot de toestand die onder de verordeningen 3 en 4 van de E.E.G. gold, te weten :

Voor de volledige grensarbeider.

Er dient geen Belgisch theoretisch pensioen in het kader van de nieuwe verordeningen te worden aangegeven. Het minimumpensioen dat toegekend wordt, is datgene dat berekend wordt krachtens de bepalingen van het koninklijk besluit n° 50. Het is gekoppeld aan de schommelingen van latere indexeringen en aanpassingen.

De Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen betaalt het verschil tussen dat minimumpensioen en het bedrag van het buitenlandse voordeel of van de buitenlandse voordelen, naargelang die zich respectievelijk ontwikkelen, met inbegrip van die welke uit de schommelingen van de wisselkoers voortvloeien.

Voor de gedeeltelijke grensarbeider.

België zal het theoretisch pensioen moeten vaststellen en de interne regeling- en *pro rata temporis*-delen moeten berekenen, zoals de andere Staten het moeten doen.

België zal anderzijds het minimumpensioen berekenen op de hierboven uiteengezette wijze; dit pensioen zal later geïndexeerd en aangepast worden.

Indien het samengevoegde bedrag van het op grond van de interne regeling of van de *pro rata*'s niet hoger is dan het minimumpensioen, zal de R.R.O.P. een bijslag betalen gelijk aan het verschil tussen het minimumpensioen en voornoemd samengevoegd bedrag, met inachtneming van de achtereenvolgende aanpassingen die gelden voor de volledige grensarbeider.

Indien voornoemd samengevoegd bedrag hoger ligt dan het minimumpensioen, zal geen aanvullend pensioen uitgekeerd worden.

Indien de toestand mocht veranderen ingevolge de indexering en/of de perikwatie van de uitkeringen, zal een aanvullend pensioen berekend worden zoals in het voorgaande geval en op dezelfde wijze en overeenkomstig dezelfde regels betaald worden.

Naast deze sociaal vooruitstrevende maatregelen brengt het ontwerp de verjaringstermijn inzake de terugvordering van de ten onrechte verkregen uitkeringen van twee jaar tot zes maanden terug, behoudens in de gevallen waarin die uitkeringen door bedrog of kwade trouw zijn verkregen.

I. — Uiteenzetting van de Minister.

Dit wetsontwerp maakt deel uit van het door de Regering gevolgd beleid inzake sociale prestaties ten gunste van de bejaarden.

Het is hoofdzakelijk bedoeld om vanaf 1 januari 1974 in één keer het optrekken van de werknemerspensioenen die vóór 1 januari 1973 zijn ingegaan, te verwezenlijken.

Selon l'interprétation qui peut être donnée en fonction des dispositions de la loi belge, la pension de base considérée comme pension nationale, mettrait à charge de l'O.N.P.T.S. des sommes importantes qui ne répondent ni à la logique, ni à l'équité.

D'autre part, la suppression des compléments de pensions dans un régime qui ne connaît pas la notion de pension minimale, ce qui est le cas en Belgique, porte préjudice aux travailleurs frontaliers. C'est pourquoi, la notion de pension minimale a dû être précisée dans notre législation, mais uniquement en faveur des travailleurs frontaliers.

C'est ce que prévoient les articles 2 et 3 du projet.

Par cette disposition, on en revient à ce qui était en vigueur sous le couvert des règlements 3 et 4 de la C.E.E., à savoir :

Pour le travailleur frontalier à part entière.

Il n'y a pas de pension théorique belge à renseigner dans le cadre des nouveaux règlements. La pension minimale qui lui est allouée est celle qui est calculée en vertu des dispositions de l'arrêté royal n° 50. Elle suit les évolutions d'indexations et de péréquations ultérieures.

La Caisse nationale des pensions de retraite et de survie paie la différence entre cette pension minimale et le montant de l'avantage ou des avantages étrangers selon leurs évolutions respectives, y compris celles nées des mouvements de change.

Pour le travailleur frontalier partiel.

La Belgique aura à établir sa pension théorique et le calcul des parts en régime interne et *pro rata temporis*, tout comme les autres Etats devront le faire.

Elle calculera, d'autre part, la pension minimale de la manière exposée ci-avant, qui sera ultérieurement indexée et péréquée.

Si le cumul des régimes internes ou des *pro rata*s ne dépasse pas la pension minimale, la C.N.P.R.S. paiera un complément égal à la différence entre celle-ci et le montant du cumul précité, compte tenu des évolutions respectives comme pour le travailleur frontalier à part entière.

Si le cumul des régimes internes ou des *pro rata*s est supérieur à la pension minimale, aucun complément ne sera alloué.

Si des indexations et/ou péréquations devaient inverser la situation, un complément serait calculé comme dans le cas précédent et payé de la même manière et suivant les mêmes règles.

Outre ces mesures de progrès social, le projet ramène de deux ans à six mois, le délai de prescription en matière de récupération de prestations indues, sauf dans les cas où les prestations auraient été obtenues par dol ou par fraude.

I. — Exposé du Ministre.

Le projet de loi s'inscrit dans le cadre de la politique suivie par le Gouvernement en matière de prestations sociales en faveur des personnes âgées.

Il tend essentiellement à réaliser, à partir du 1er janvier 1974 et en une fois, le rattrapage des pensions de travailleurs salariés, qui ont pris cours avant le 1er janvier 1973.

Het gaat hier om een probleem waaraan veel aandacht is besteed tijdens de behandeling van de wet van 28 maart 1973 tot verhoging van de rustpensioenen der werknemers en tot instelling van een mechanisme waarbij het bedrag van de pensioenen aangepast wordt aan de evolutie van het algemeen welzijn.

De Nationale Arbeidsraad die aan deze kwestie een grondige studie heeft gewijd, is thans tot het besluit gekomen dat het probleem van de distorsie tussen de oude en de nieuwe pensioenen kon worden opgelost door op al de pensioenen die vóór 1973 zijn ingegaan, herwaarderingscoëfficiënten toe te passen die verschillend zijn naargelang van het tijdstip waarop het pensioen is ingegaan.

De voorgestelde oplossing bestaat erin voor de rustpensioenen van de mannelijke gerechtigden de coëfficiënt van 4 %, waarin de wet van 28 maart 1973 voorziet, te vervangen door 8,5 % voor de pensioenen die zijn ingegaan vóór 1968, 7 % voor de pensioenen die zijn ingegaan in 1968, 1969 en 1970 en 5 % voor de pensioenen die zijn ingegaan in 1971 en 1972.

Voor de vrouwelijke gerechtigden wordt voorgesteld al de vóór 1 januari 1973 toegekende rust- en overlevingspensioenen met 6 % te verhogen. Die enige coëfficiënt, die voor de pensioenen van de vrouwen is bepaald, werd vastgesteld met inachtneming van diverse beschouwingen waarvan de voornaamste in de toelichting van dit ontwerp worden vermeld.

Samen met dit optrekken en in het kader van een progressieve aanpassing van alle sociale prestaties aan de ontwikkeling van het algemeen welzijn, voert het ontwerp — naast de indexerings — vanaf 1 januari 1974 een systeem van jaarlijkse verhoging van de ouderdoms- en weduwerrenten in.

Het voor 1 januari 1974 voorgesteld vermeerderingspercentage is 4 %, d.i. de in de wet van 28 maart 1973 bepaalde coëfficiënt. Voor de volgende jaren zal, zoals voor de pensioenen, de jaarlijkse coëfficiënt worden vastgesteld door de Koning.

Het ontwerp omvat eveneens een bepaling die hoofdzakelijk betrekking heeft op de grens- en seizoenarbeiders.

Deze bepaling houdt rekening met de nieuwe Europese verordeningen en garandeert aan die werknemers en aan hun weduwe een pensioen dat gelijk is aan datgene dat hun zou zijn toegekend indien al hun prestaties in België werden vervuld.

Tenslotte brengt de laatste voorgestelde maatregel een belangrijke verbetering aan in het wettelijk mechanisme dat de terugvordering van de ten onrechte betaalde pensioenen regelt.

De brutale en meestal onverwachte betekening van een schuld waarvan het terug te betalen bedrag soms aanzienlijk is — deze betekening gaat dan dikwijls nog gepaard met een vermindering van de prestaties — is dramatisch voor de bejaarden, want meestal zijn die prestaties hun enige inkomsten.

Het ontwerp bepaalt dat het tijdvak van twee jaar waarin terugvordering mag geschieden, teruggebracht wordt op zes maanden behalve in de gevallen waarin de prestaties bekomen werden door arglist of bedrog. Bovendien bepaalt de tekst dat de procedure van terugvordering slechts één maand na de betekening zal worden aangevat, ten einde de schuldenaar in staat te stellen tijdens die tijdsperiode een aanvraag in te dienen opdat eventueel volledig of gedeeltelijk van de terugvordering van het onverschuldigde wordt afgezien.

Zo de schuldenaar gebruik maakt van deze mogelijkheid, zal de terugvordering niet worden aangevat zolang het beheerscomité van het betaalorgaan geen uitspraak heeft gedaan over de aanvraag om af te zien van de terugvordering.

Il s'agit d'un problème sur lequel il a été beaucoup insisté lors des discussions qui ont précédé l'adoption de la loi du 28 mars 1973 majorant les pensions de retraite des travailleurs salariés et instaurant un mécanisme d'adaptation du montant des pensions à l'évolution du bien-être général.

Le Conseil national du Travail qui s'est livré à une étude approfondie de cette question vient de conclure que le problème de la distorsion entre pensions anciennes et nouvelles pouvait être résolu en appliquant aux pensions qui ont pris cours avant 1973, des coefficients de réévaluation différenciés selon l'époque à laquelle la pension a pris cours.

La solution proposée consiste pour les pensions de retraite des hommes, à remplacer le coefficient de 4 % prévu par la loi du 28 mars 1973 par 8,5 % pour les pensions ayant pris cours avant 1968, 7 % pour les pensions ayant pris cours en 1968, 1969 et 1970, et 5 % pour les pensions ayant pris cours en 1971 et 1972.

Pour les femmes, il est proposé de majorer de 6 % toutes les pensions de retraite et de survie accordées avant le 1er janvier 1973. Ce coefficient unique, prévu pour les pensions des femmes, a été établi en tenant compte de diverses considérations dont les principales sont reprises dans l'exposé des motifs du projet.

Parallèlement à ce rattrapage et dans le cadre d'une adaptation progressive de toutes les prestations sociales à l'évolution du bien-être général, le projet instaure à partir du 1er janvier 1974, un système de majoration annuelle des rentes de vieillesse et de veuve en dehors de l'indexation.

Le taux de majoration proposé pour le 1er janvier 1974 est de 4 %, c'est-à-dire le coefficient prévu par la loi du 28 mars 1973. Pour les années suivantes et comme pour les pensions, le coefficient annuel sera fixé par le Roi.

Le projet contient également une disposition qui concerne essentiellement les travailleurs frontaliers et saisonniers.

Cette disposition tient compte des nouveaux règlements européens et a pour objet de garantir à ces travailleurs et à leur veuve, une pension égale à celle qui leur aurait été accordée si toutes leurs prestations avaient été effectuées en Belgique.

Enfin, la dernière mesure proposée apporte une importante amélioration au mécanisme légal organisant la récupération des prestations de pensions payées indûment.

La notification brutale et le plus souvent inattendue d'une dette d'un montant parfois considérable à rembourser, notification qui s'accompagne souvent d'une diminution des prestations servies, est dramatique pour les personnes âgées, car ces prestations constituent, dans la grande majorité des cas, leurs seules ressources.

Le projet prévoit de ramener de deux ans à six mois la période susceptible de récupération, sauf dans les cas où les prestations auraient été obtenues par dol ou par fraude. Le texte dispose en outre que la procédure de récupération ne sera entamée qu'un mois après la notification afin de permettre au débiteur de mettre ce délai à profit pour demander éventuellement qu'il soit renoncé totalement ou partiellement à la récupération de l'indu.

Si le débiteur fait usage de cette faculté, la récupération ne sera pas entreprise avant que le comité de gestion de l'organisme payeur se soit prononcé sur la demande de renonciation.

II. — Algemene bespreking.

Verscheidene leden maken zich zorgen over de financiële ontwikkeling van het pensioenstelsel, zoals die zich volgens het financieringsplan vanaf 1976 zal voordoen. Zij vragen of de terugslag van het ontwerp berekend werd voor de jaren na 1976.

De Minister antwoordt dat, volgens het bij het ontwerp gevoegde financieringsplan, de reserves inderdaad zullen moeten worden aangesproken vanaf 1976, maar dat zulks geen al te grote ongerustheid hoeft te wekken.

De actuarissen gaan immers met de voor hen kenschetsende onzichtigheid te werk op grond van bekende gegevens en van ramingen, die geheel overhoop gegooid kunnen worden door onvoorzienbare factoren.

Het in 1976 opgestelde financieringsplan voorzag in een reserve van 7 miljard voor 1972. In feite was er op dat ogenblik 30 miljard reserve, d.i. 23 miljard meer dan verwacht.

Alle leden erkennen dat het ontwerp een sociale vooruitgang betekent. Sommigen vragen evenwel waarom een verschil gemaakt wordt in de verhogingscoëfficiënten tussen mannen en vrouwen; zij wensen dat die coëfficiënten gelijk zijn.

In dit verband merkt een lid op dat het ontwerp een getrouwe weergave is van de voorstellen der werknemersafgevaardigden in de Nationale Arbeidsraad.

In antwoord op die vragen verklaart de Minister dat er een verschil in coëfficiënten is omdat men zo dicht mogelijk bij de realiteit inzake lonen wenste aan te sluiten. Ofschoon de lonen van de vrouwen lager liggen dan die van de mannen, worden de pensioenen voor de jaren vóór 1955 of 1958, naargelang het arbeiders of bedienden betreft, op gelijke forfaitaire bedragen berekend, wat een voordeel betekent voor de vrouwelijke gepensioneerden.

De Minister merkt op dat in de Nationale Arbeidsraad twee standpunten werden ontwikkeld; een daarvan kwam erop neer aan de vrouwelijke gepensioneerden geen nieuwe voordelen toe te kennen. Zulks is verantwoord voor het rustpensioen van de vrouwen, maar niet wanneer het gaat om een overlevingspensioen dat zijn oorsprong vindt in het rustpensioen van de overleden echtgenoot.

Rekening houdend daarmee werd een coëfficiënt van 6 % voorgesteld, d.i. het gemiddelde tussen 8,5 en 4 %.

Voorts verbeterd de wet op aanzienlijke wijze het lot van de jonge weduwen; zulks heeft aanleiding gegeven tot problemen die, samen met de praktische moeilijkheid om uiteenlopende coëfficiënten toe te passen, ertoe geleid hebben dat uiteindelijk één enkele verhogingscoëfficiënt is voorgesteld.

Een lid vraagt uitleg over het verschil tussen de renten van de bedienden, naargelang van de datum waarop hun pensioen is ingegaan. Krachtens de wetten van vóór het koninklijk besluit n° 50 waren de renten in het pensioen opgenomen. Sedert het koninklijk besluit n° 50 is dit niet meer het geval. Daaruit volgt dat degenen die gepensioneerd zijn bij toepassing van het koninklijk besluit n° 50, de perekwaties niet genieten die wel toegekend worden aan degenen die gepensioneerd zijn op grond van de wetten van vóór dat besluit.

De Minister antwoordt dat het ontwerp natuurlijk niet terugkomt op het verleden, maar er toch toe strekt die lacune te verbeteren door de pensioenperekwaties met ingang van 1 januari 1974 toepasselijk te maken op de renten.

Een lid wenst dat het stelsel van de overlevingspensioenen wordt uitgebreid tot de mannen, zodat zij in dezelfde verhouding als de vrouwen een rust- en een overlevingspensioen kunnen cumuleren.

De Minister verklaart begrip te hebben voor dat probleem, dat echter buiten het bestek van het ontwerp valt.

II. — Discussion générale.

Plusieurs membres, inquiets de l'évolution financière du régime des pensions qui apparaît du plan de financement à partir de l'année 1976, ont demandé si l'incidence du projet avait été calculée au-delà de cet exercice.

Le Ministre répond que s'il est exact que d'après le plan de financement joint au projet, des réserves doivent être prélevées à partir de 1976, point n'est besoin de s'alarmer outre mesure.

Il s'agit d'un travail d'actuaire qui se caractérise par la prudence de mise en la matière et qui est établi à partir de données connues et de prévisions qui peuvent être complètement bouleversées par des facteurs impondérables.

Le plan de financement de 1967 prévoyait une réserve de 7 milliards en 1972. Or, cette année, les réserves étaient de 30 milliards, soit 23 milliards de plus que ce qui était prévu.

Tous les membres reconnaissent l'importance du progrès social qu'apporte le projet. D'aucuns ont toutefois demandé la raison de la différence des coefficients de majoration, selon qu'il s'agit d'hommes ou de femmes et ils ont souhaité que ces coefficients soient semblables.

Un membre a fait remarquer à ce sujet que le projet reprend fidèlement les propositions des représentants des travailleurs siégeant au Conseil national du Travail.

En réponse à ces questions, le Ministre a déclaré que la différence de coefficients est née du désir de se rapprocher le plus largement possible de la réalité salariale. Bien que les salaires féminins soient moins élevés que ceux des hommes, la pension pour les uns et pour les autres est calculée pour les années antérieures à 1955 ou 1958, selon qu'il s'agit d'ouvriers ou d'employés, sur des forfaits identiques, ce qui favorise les femmes pensionnées.

Le Ministre a fait remarquer qu'au Conseil national du Travail, deux thèses avaient été développées, dont l'une était de n'accorder aucun avantage nouveau aux femmes pensionnées. Cette dernière thèse peut être défendue en ce qui concerne la pension de retraite des femmes, mais elle n'est pas soutenable lorsqu'il s'agit de pension de survie issue de la pension de retraite dans le chef du mari défunt.

C'est en fonction de cette situation que le coefficient de 6 %, qui est la moyenne entre 8,5 et 4 %, a été proposé.

D'autre part, la situation particulièrement favorable que la loi apporte aux jeunes veuves a posé d'autres problèmes qui, ajoutés à ceux de la difficulté pratique d'attribuer des coefficients différents, ont fait qu'un taux unique de majoration a été proposé.

Un membre s'est inquiété de la distinction entre les rentes des employés établies d'après la date de prise de cours de la pension. Pour les lois antérieures à l'arrêté royal n° 50, les rentes étaient comprises dans la pension tandis que l'arrêté royal n° 50 ne prévoit plus cette incorporation. Il en résulte que les personnes pensionnées en application de l'arrêté royal n° 50 n'ont pas bénéficié des péréquations dont ont joui les personnes pensionnées en vertu des lois antérieures à cet arrêté.

Le Ministre a répondu que le projet, sans pouvoir revenir sur le passé, tend néanmoins à corriger cette lacune en appliquant les péréquations de pensions aux rentes, à partir du 1er janvier 1974.

Un membre souhaite que le système de la pension de survie soit étendu aux hommes et qu'ils puissent donc cumuler dans les mêmes proportions que les femmes, une pension de retraite avec une pension de survie.

Le Ministre se déclare sensible à ce problème, qui dépasse cependant le cadre du projet.

Ten slotte wordt ook de kwestie van een verhoging van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden opgeworpen. Een verhoging was in het vooruitzicht gesteld tegen 1 januari 1974, doch het ontwerp maakt er geen gewag van. Indien het de bedoeling van de Regering is dit voordeel te verhogen, is het wenselijk dat de daartoe vereiste wet zo spoedig mogelijk wordt goedgekeurd om de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen in staat te stellen de verschillende aanpassingen in één enkele verrichting te verwerken.

De Minister antwoordt dat het gewaarborgd inkomen zal worden verhoogd, maar dat de Ministerraad er nog niet over beraadslaagd heeft; het lijkt niet haalbaar een dergelijk ontwerp nog vóór het einde van het jaar door het Parlement te doen aannemen.

III. — Bespreking van de artikelen.

Artikel 1.

Een lid vraagt hoever de draagwijdte van dit artikel juist reikt en geeft verschillende gevallen op, waarin de bijdragen konden worden terugbetaald.

Er wordt geantwoordt dat dit artikel alleen slaat op de terugbetaling van bijdragen die voor een personeelslid van de openbare diensten aan de R.W.P. werden gestort gedurende de tijd dat het tijdelijk tewerkgesteld was en wanneer die dienstjaren later geregulariseerd worden in de pensioenregeling voor het overheidspersoneel.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 2.

Hebben de bepalingen van de artikelen 2 en 3 van het ontwerp tot doel de toestand van de grensarbeiders te bestendigen zoals deze was in het kader van de inmiddels bij de verordeningen 1408/71 en 574/72 afgeschafte E.E.G.-verordeningen 3 en 4?

Daarop wordt bevestigend geantwoord: de commentaar die de verslaggever in zijn inleiding heeft gegeven, weerspiegelt deze bedoeling terdege.

Een lid maakt gewag van grote kosten die sommige begunstigen van een Duits, een Nederlands of een ander pensioen moeten dragen.

Terwijl Duitsland beloofd heeft het vraagstuk te herzien, blijft Nederland ziekteverzekeringsbijdragen afhouden. Hij wenst dat de Minister van Sociale Voorzorg zich met de Nederlandse Regering in verbinding zou stellen om dit vraagstuk op te lossen en aldus te voorkomen dat de gepensioneerden hun inkomen op een onbillijke wijze zien vermindern.

Een lid zet de toestand van de in Nederland tewerkgestelde grensarbeiders uiteen; de eerste jaren na de oorlog werden daar geen afhoudingen van sociale zekerheid voor het pensioen verricht omdat de Nederlandse wetgeving zulks niet voorschreef; bijgevolg weigert men deze jaren in België in aanmerking te nemen, met alle zware gevolgen vandien, inzonderheid met betrekking tot het vermoeden voor de jaren 1926-1945 en het bedrag van het minimumpensioen.

Een ander lid herinnert aan de oplossing die voor de in Frankrijk in de landbouw tewerkgestelde grensarbeiders werd gevonden: hoewel zij in dat land tot 1949 niet aan de sociale zekerheid waren onderworpen, heeft men al die jaren toch laten meetellen.

De Minister belooft dat dit vraagstuk zal worden onderzocht.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Enfin la question d'une majoration du revenu garanti aux personnes âgées a été soulevée. Une augmentation était prévue pour le 1er janvier 1974, mais le projet n'en fait pas mention. S'il entre dans les intentions du Gouvernement de majorer cet avantage, il serait souhaitable que la disposition nécessaire soit introduite au plus tôt dans la législation afin de permettre à la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie, de régler les différentes adaptations en une seule opération.

Le Ministre a répondu que le revenu garanti serait majoré, mais que le Conseil des Ministres n'en ayant pas encore délibéré, il sera impossible de faire adopter un projet par le Parlement avant la fin de l'année.

III. — Discussion des articles.

Article 1.

Un membre a demandé des précisions sur la portée de cet article, en citant plusieurs cas où le remboursement de cotisations pouvait intervenir.

Il lui a été répondu que l'article ne couvrait que le remboursement des cotisations versées à l'O.N.P.T.S. pour un agent des services publics pendant la période où il a travaillé en qualité de temporaire, lorsque ces années sont ultérieurement régularisées dans le régime des pensions du personnel du secteur public.

L'article est adopté à l'unanimité.

Art. 2.

Les dispositions des articles 2 et 3 du projet ont-elles pour objet de conserver aux travailleurs frontaliers la situation qui était la leur dans le cadre des règlements 3 et 4 de la C.E.E., abrogés par les règlements 1408/71 et 574/72?

Il a été répondu affirmativement: le commentaire donné par le rapporteur dans son introduction reflétait bien cette intention.

Un membre fait état des frais importants que doivent supporter certains bénéficiaires de pensions allemandes, hollandaises ou autres.

Si l'Allemagne a promis de revoir la question, la Hollande continue de retenir des cotisations d'assurance-maladie. Il souhaite que le Ministère de la Prévoyance sociale se mette en rapport avec le Gouvernement hollandais pour résoudre ce problème et éviter ainsi aux pensionnés une réduction inéquitable de leurs revenus.

Un membre a exposé la situation de travailleurs frontaliers occupés en Hollande pour qui, dans l'immédiat après-guerre, des retenues de sécurité sociale pour la pension n'ont pas été effectuées parce que la législation néerlandaise ne le prévoyait pas; ces travailleurs se voient ainsi refuser la valorisation en Belgique de ces années avec toutes les lourdes conséquences que cela comporte, notamment en ce qui concerne la présomption pour les années 1926-1945 et le montant de la pension minimale.

Un autre membre rappelle la solution apportée aux ouvriers agricoles frontaliers travaillant en France qui, jusqu'en 1949, n'étaient pas assujettis dans ce pays à la sécurité sociale et pour lesquels ces années ont été validées.

Le Ministre a promis que ce problème serait examiné.

L'article est adopté à l'unanimité.

Art. 3.

Dit artikel wordt zonder opmerking eenparig aangenomen.

Art. 4.

Op dit artikel worden drie amendementen voorgesteld. Twee daarvan, namelijk die van de heren Couteau en Maes, (*Stukken* n° 720/2-I en 720/4, opnieuw ingediend na het verslag), hebben dezelfde strekking. Zij willen aan de gepensioneerde vrouwen dezelfde péréquaties toestaan als door het ontwerp aan de op rust gestelde mannen worden toegekend.

De auteurs rechtvaardigen hun amendement door erop te wijzen dat zij zich verzetten tegen een nog groter verschil in beloning tussen mannen en vrouwen; dat verschil zou integendeel moeten worden afgeschaft, overeenkomstig artikel 119 van het Verdrag van Rome.

Een van de auteurs voegt eraan toe dat dit verschil wellicht verantwoord is voor de rustpensioenen van de vrouwen die maar een gering loon verdiend hebben, maar dat die redenering niet opgaat voor degenen die een hoger loon dan het forfaitaire hebben verdiend en nog minder voor degenen die een overlevingspensioen genieten ten gevolge van het overlijden van hun gepensioneerde echtgenoot.

Het amendement van de heer D'haeseleer (*Stuk* n° 720/2-III) strekt ertoe de mannen en de vrouwen die een rustpensioen genieten, op dezelfde voet te plaatsen, maar tevens een kleiner bedrag toe te kennen voor de overlevingspensioenen.

De auteur verklaart dat zijn amendement nauwer bij de realiteit aansluit dan de twee vorige amendementen en dat er in het verleden nooit een onderscheid is gemaakt tussen mannen en vrouwen voor de péréquatie. Wat betreft het overlevingspensioen en de toepassing van de voorschriften inzake cumulatie, wenst hij de weduwen geen groter voordeel toe te kennen dan de gepensioneerde alleenstaande mannen.

De Minister herinnert eraan dat met de realiteit inzake bezoldiging moet rekening worden gehouden en dat er in de Nationale Arbeidsraad twee standpunten naar voren werden gebracht, waarvan het ene erin bestond aan de vrouwen niets toe te kennen; bij de redactie van letter *b*) van artikel 4 heeft de terugslag van het overlevingspensioen de doorslag gegeven.

Hij vraagt de Commissie zich aan de tekst van het ontwerp te houden.

Aan de hand van een voorbeeld zet een lid uiteen dat de toekenning van 8,5 % aan de vrouwen die vóór 1968 werden gepensionéerd, erop neer zou komen dat zij meer zouden ontvangen dan het rustpensioen dat in 1974 zal worden toegekend aan vrouwen met een volledige beroepsloopbaan, wat niet normaal genoemd kan worden, aangezien het ontwerp een achterstand wil inhalen, maar niet meer dan dat.

De eerste twee amendementen worden verworpen met 9 tegen 2 stemmen bij 1 onthouding.

Het laatst besproken amendement wordt verworpen met 9 tegen 1 stem en 2 onthoudingen.

Artikel 4 wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 5.

Een lid spreekt de wens uit dat de renten en pensioenen door dezelfde instelling en door middel van één mandaat zullen worden uitbetaald en dat de terugkoop van de renten zal gelden voor die van minder dan 1 200 frank in plaats van voor die van minder dan 600 frank.

Art. 3.

Cet article est adopté à l'unanimité sans observation.

Art. 4.

Trois amendements ont été déposés à cet article. Deux d'entre eux, ceux de MM. Couteau et Maes (*Doc.* n°s 720/2.I et 720/4, réintroduit après rapport) ont la même portée, à savoir accorder aux femmes pensionnées les péréquations que le projet alloue aux hommes retraités.

Les auteurs justifient leur amendement par leur opposition à l'élargissement de la discrimination entre les salaires masculins et féminins, qu'il faudrait au contraire supprimer conformément à l'article 119 du Traité de Rome.

L'un d'entre eux ajoute que si la différence peut se justifier en matière de pension de retraite pour les femmes ayant gagné de petits salaires, l'explication n'est pas valable pour celles ayant bénéficié de salaires supérieurs aux forfaits et l'est encore moins pour les bénéficiaires de pensions de survie qui découlent du décès du mari retraité.

L'amendement de M. D'haeseleer (*Doc.* n° 720/2-III) tend à mettre sur le même plan les hommes et les femmes qui bénéficient d'une pension de retraite, mais à accorder moins aux pensions de survie.

L'auteur déclare que son amendement sert la réalité de plus près que les deux amendements précédents et que jamais dans le passé il n'a été fait de différence entre hommes et femmes en matière de péréquation. Au sujet de la pension de survie partant des règles de cumul, il n'entend pas faire bénéficier les femmes veuves d'un avantage supérieur à celui du pensionné masculin isolé.

Le Ministre rappelle qu'il y a lieu de tenir compte de la réalité salariale et qu'au Conseil national du Travail, deux thèses avaient été avancées, dont l'une était de ne rien accorder aux femmes et que c'est l'incidence de la pension de survie qui a prévalu lors de la rédaction du littéra *b*) de l'article 4.

Il demande à la Commission de s'en tenir au texte du projet.

Un membre souligne à l'aide d'un exemple, qu'accorder 8,5 % aux femmes pensionnées avant 1968 équivaudrait à leur accorder un montant supérieur à celui de la pension de retraite allouée en 1974 à une femme ayant une carrière complète, ce qui ne serait pas normal, car le but du projet est le « rattrapage » et non le dépassement.

Les deux premiers amendements sont rejetés par 9 voix contre 2 et 1 abstention.

Le dernier amendement discuté est rejeté par 9 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'article 4 est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 5.

Un membre a souhaité que les rentes et les pensions soient payées par le même organisme en une seule assignation et que le rachat des rentes s'applique à celles dont le montant est inférieur à 1 200 francs au lieu de 600 francs.

Anderen daarentegen menen dat renten en pensioenen verder afzonderlijk moeten worden uitbetaald want de gepensioneerden verkiezen deze regeling. De tweede wens wordt door een nogal grote meerderheid gesteund.

De Minister zal dit vraagstuk laten onderzoeken.

De heer D'haeseleer stelt een amendement voor (*Stuk* n° 720/2-III), dat ertoe strekt de renten te péréquateren niet met 4 %, maar met de coëfficiënten vervat in de wet van 28 maart 1973 en in het onderhavige ontwerp betreffende de pensioenen.

Hij brengt de argumenten naar voren die tijdens de algemene bespreking werden aangevoerd.

De Minister geeft toe dat de redenering op het eerste gezicht logisch lijkt, maar dat men niet mag vergeten dat de renten sedert 1968 niet meer door nieuwe bijdragen gestijfd werden. De Nationale Arbeidsraad heeft trouwens niet aangedrongen op een identische pérékwatie, doch hij heeft het probleem voor de toekomst gesteld, en het ontwerp komt daaraan tegemoet.

Het amendement wordt met 10 tegen 2 stemmen en 1 onthouding verworpen.

Het artikel wordt vervolgens eenparig aangenomen.

Art. 6.

Een lid vraagt of de regularisatie van de arbeidsperioden als werknemer, waarvoor echter geen bijdragen werden betaald, het mogelijk zal maken om, als de betaling eenmaal is uitgevoerd, het recht dat vroeger in het kader en op grond van de wetten van 21 mei 1955 en 12 juli 1957 werd toegekend, te herzien.

Het antwoord luidt bevestigend.

Een lid vraagt dat, als de werkgever niet kan worden teruggevonden of overleden is, alleen het deel van de bijdrage dat ten laste van de werknemer valt, teruggevorderd zal worden.

Een ander lid vraagt dat de vooroorlogse periodes worden geregulariseerd. Daarop wordt geantwoord dat de bijdragen voor die perioden niet verplicht gesteld zijn en dat het bewijs van de tewerkstelling met behulp van alle rechtsmiddelen, vermoedens inbegrepen, kan worden geleverd.

Het artikel wordt zonder opmerking eenparig aangenomen.

Art. 7.

Dit artikel wordt zonder opmerking eenparig aangenomen.

Art. 8.

Een lid legt de nadruk op het sociale belang van de vermindering van de verjaringstermijn tot zes maanden en vraagt nadere bijzonderheden omtrent de draagwijdte van de tekst. Het begrip arglist of bedrog is moeilijk te bepalen; bovendien is het betwistbaar en het wordt vaak betwist. Kan het overschrijden van de arbeidsvoorwaarden altijd als arglist of bedrog beschouwd worden? Dat is zeker het geval wanneer de arbeid de geoorloofde duur of dito bedragen bij voortdurend overschrijdt, maar is dat nog wel zo wanneer twee kwartalen elkaar doorkruisen en het overschot van het eerste kwartaal door geringere prestaties in de loop van het tweede gecompenseerd wordt?

Kan het feit dat op het ogenblik van de aanvraag geen aangifte van uitgekeerde toelagen of pensioenen wordt gedaan, als bedrog worden aangezien wanneer men weet dat de beampten van sommige gemeentebesturen nalaten, hetzij de kandidaat-gepensioneerden daarover vragen te stellen, hetzij de aangegeven voordelen te vermelden?

D'autres ont considéré au contraire que les rentes et les pensions doivent continuer à être payées séparément, car ce système a la faveur des pensionnés. Quant au second vœu il est assez largement partagé.

Le Ministre fera examiner le problème.

M. D'haeseleer a déposé un amendement (*Doc.* n° 720/2-III) tendant à péréquater les rentes non pas de 4 %, mais par des coefficients cumulant ceux de la loi du 28 mars 1973 et ceux prévus en matière de pension par le présent projet.

Il avance les arguments qui ont été invoqués lors de la discussion générale.

Le Ministre reconnaît qu'à première vue, le raisonnement paraît logique mais qu'il ne faut pas oublier que depuis 1968 les rentes n'ont plus été alimentées par de nouvelles cotisations. Le Conseil national du Travail n'a d'ailleurs pas insisté pour une péréquation identique mais a posé le problème pour l'avenir, ce que rencontre le projet.

L'amendement a été rejeté par 10 voix contre 2 et 1 abstention.

L'article a ensuite été adopté à l'unanimité.

Art. 6.

Un membre a demandé si la régularisation de périodes de travail en tant que travailleur salarié pour lesquelles il n'y a cependant pas eu de cotisations permettra, une fois le paiement effectué, la révision du droit accordé dans le passé, dans le cadre et en vertu des lois des 21 mai 1955 et 12 juillet 1957.

La réponse est affirmative.

Un membre a souhaité que, dans le cas où l'employeur ne pourrait être retrouvé ou serait décédé, il ne soit réclamé que la seule part des cotisations incombant au travailleur.

Un autre membre a demandé que les périodes antérieures à la guerre soient régularisées. Il lui a été répondu que pour ces périodes, les cotisations ne sont pas obligatoires et que la preuve d'activité peut être faite par toute voie de droit, présomptions comprises.

L'article est adopté à l'unanimité.

Art. 7.

Cet article est adopté à l'unanimité sans observation.

Art. 8.

Tout en soulignant l'importance sociale de la réduction à six mois du délai de prescription, un membre sollicite quelques précisions quant à la portée du texte. La notion de fraude et de dol n'est pas facile à définir et est souvent contestable et contestée. Le dépassement du travail autorisé peut-il toujours être considéré comme dol ou fraude? Certainement, quand il s'agit de travail dépassant la durée ou les montants autorisés de manière permanente, mais est-ce le cas lorsqu'il se produit un chevauchement sur deux trimestres où le surplus du premier est compensé par des prestations inférieures au cours du second?

Le défaut de déclaration d'allocations ou pensions lors de la demande peut-il être considéré comme fraude quand on sait que les préposés de certaines administrations communales négligent soit de le demander au candidat pensionné, soit de renseigner les avantages déclarés?

Het tweede lid van de (nieuwe) § 2 van artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 stelt voor het indienen van een verzoek tot afstand van de terugvordering een termijn van één maand vast, te rekenen vanaf de kennisgeving van de onverschuldigde betaling. Die terugvordering is alleen nog mogelijk als die termijn is verstreken.

In de praktijk betekent zulks dat de terugvordering pas vanaf de derde maand aanvangt, hetgeen in elk geval niet uitsluit dat de R.R.O.P. onmiddellijk een nieuw verminderd maandbedrag behoort uit te keren, hetgeen voor de uitbetalende instelling extra werk medebrengt, aangezien zij wordt geconfronteerd met twee wijzigingen van op betrekkelijk korte termijn uit te keren bedragen.

Hoe dit ook zij, de vraag rijst of de nieuwe tekst betekent dat, ingeval om afstand van terugvordering wordt verzocht, de terugvordering wordt gestuit tot de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen een beslissing heeft genomen?

Op deze vraag antwoordt de Minister bevestigend.

Is de buiten de termijn ingediende aanvraag ontvankelijk? Als dit niet het geval is, mag bovengenoemd beheerscomité het verzoek behandelen en nagaan of het niet uit eigen initiatief hoeft op te treden, zoals bij de tekst toegestaan wordt?

De Minister antwoordt dat de termijn één maand bedraagt, maar dat het Beheerscomité van het R.R.O.P. uit eigen initiatief mag handelen ingeval een laattijdig verzoek zonder dat het daarvoor tot de terugbetaling van de reeds terugbetaalde bedragen moet overgaan.

De in artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 aangebrachte wijziging verandert niets aan het recht om beroep in te stellen bij de arbeidsrechtbank.

Heeft het indienen van zulk een beroep de waarde van een aanvraag om afstand of wordt de terugvordering daardoor geschorst?

Het antwoord luidt ontkennend; dat betekent dat een aanvraag om afstand, niettegenstaande eventueel beroep is aangetekend, in elk geval binnen dertig dagen na de betekening van de onverschuldigde betaling moet worden ingediend, opdat de terugvordering geschorst kan worden.

De bijkomende vergoeding aan minder-validen is één van de in artikel 21 bedoelde prestaties. De vermindering van de verjaringstermijn tot zes maanden kan voor de Schatkist zware lasten meebrengen, indien de coördinatie tussen de dienst voor de minder-validen en de pensioeninstellingen niet volledig en volmaakt is.

Onder de in artikel 21 opgenomen prestaties komen ook de voorschotten voor. Die worden betaald in afwachting dat de buitenlandse instelling de rechten van de gepensioneerde vaststelt, een beslissing die er vaak toe leidt dat de Belgische regeling belangrijke schuldvorderingen heeft.

De termijn van zes maanden om de volledige schuld terug te vorderen begint te lopen door het louter feit van de betekening aan de gerechtigde van zijn rechten in het buitenland.

Na de ontvangst van formulier E 29 stuurt de R.R.O.P. naar de buitenlandse instelling een bericht van verzet voor de periode dit loopt vanaf het ingaan van het pensioen tot aan de vierde maand die volgt op de ontvangst van het formulier E 29, zonder dat zij daarom de zekerheid heeft dat de gevorderde som door de buitenlandse instelling zal worden afgehouden van de belangrijke aan de schuldeiser verschuldigde achterstallen. Het is pas veel later dat zij daarvan bericht zal krijgen.

Ten einde de rechten van de toekennende instelling te vrijwaren zou, bij wijze van bewarende maatregel, aan de schuldeiser een afrekening moeten worden gestuurd waarin het onverschuldigde bedrag binnen zes maanden na het ontstaan van de schuld wordt vastgesteld.

L'alinéa 2 du § 2 (nouveau) de l'article 21 de la loi du 13 juin 1966 fixe un délai d'un mois à dater de la notification de l'indu pour solliciter la renonciation à sa récupération. Celle-ci ne pourra s'effectuer que lorsque ce délai sera écoulé.

Pratiquement, cela signifie que la récupération ne commencera qu'à partir du troisième mois, ce qui n'exclut en tout cas pas que la C.N.P.R.S. doive liquider immédiatement un nouveau taux mensuel réduit, d'où un travail supplémentaire pour l'organisme payeur, confronté avec deux modifications de taux à liquider sur une période relativement courte.

Quoi qu'il en soit, le nouveau texte signifie-t-il qu'en cas de demande de renonciation, la récupération sera suspendue jusqu'à la décision du Comité de gestion de la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie?

A cette question, le Ministre répond par l'affirmative.

La demande introduite en dehors du délai est-elle recevable? Dans le cas contraire, le Comité de gestion précité peut-il examiner la requête et voir s'il n'y a pas lieu d'agir d'initiative, comme le texte le lui permet?

Le Ministre répond que le délai est d'un mois, mais que le Comité de gestion de la C.N.P.R.S. peut agir d'initiative à la suite d'une requête tardive, sans pour autant devoir procéder au remboursement des sommes déjà récupérées.

La modification apportée à l'article 21 de la loi du 13 juin 1966 ne modifie en rien le droit de recours auprès du tribunal du travail.

L'introduction d'un tel recours vaut-elle demande de renonciation et est-elle suspensive de récupération?

La réponse est négative, ce qui signifie que nonobstant un recours éventuel, une demande de renonciation doit en tout cas être introduite dans les trente jours de la notification de l'indu pour que la récupération soit suspendue.

L'allocation complémentaire octroyée aux handicapés est l'une des prestations visées à l'article 21. La réduction à six mois du délai de prescription risque d'entraîner de lourdes charges pour le Trésor si la coordination entre le service des handicapés et les organismes de pensions n'est pas totale et parfaite.

Parmi les prestations reprises à l'article 21 figurent également les avances. Celles-ci sont payées en attendant que l'organisme étranger fixe les droits du pensionné, décision qui entraîne fréquemment une créance importante pour le régime belge.

Le délai de six mois prévu, pour la récupération de toute la dette, prend cours du seul fait de la notification du droit étranger au bénéficiaire.

A la réception du formulaire E 29, la C.N.P.R.S. envoie à l'organisme étranger un avis d'opposition couvrant la période allant de la prise de cours de la pension au quatrième mois qui suit la réception du formulaire E 29, sans pour autant être assurée que la somme réclamée sera retenue par l'organisme étranger sur les arriérés importants dus au débiteur. Ce n'est que bien plus tard qu'elle en sera avertie.

Pour préserver les droits de l'organisme attributeur, il y aurait lieu, par mesure conservatoire, d'adresser au débiteur un décompte fixant l'indu dans les six mois de la naissance de la dette.

De nieuwe E.E.G.-verordeningen maken het mogelijk een voorlopig buitenlands pensioen toe te kennen; na een zekere tijd wordt dan het definitief pensioen vastgesteld, wat tot dezelfde werkwijze zou moeten leiden binnen zes maanden na de tweede beslissing, voor zover althans deze laatste een debetsaldo oplevert.

Het kan gebeuren dat de gepensioneerde op de datum waarop zijn Belgisch pensioen ingaat, reeds recht heeft op een buitenlands rustpensioen wegens arbeidsongeschiktheid, die wellicht niet gevolgd zou kunnen worden door een nieuwe kennisgeving vanuit het buitenland aan de betrokkene.

In dat geval mag de retroactiviteit van de terugvordering niet verder gaan dan zes maanden vóór de datum van de kennisgeving van het te veel ontvangene, behalve in geval van bedrog. De oplossing is slechts te vinden in de spoed waarmee de definitieve rechten ter kennis worden gebracht in het kader van de E.E.G.-verordeningen.

Wanneer van de buitenlandse pensioenen eenmaal kennis is gegeven, worden ze soms verhoogd zonder dat de betalingsinstelling daarvan op de hoogte wordt gebracht binnen een redelijke termijn: hier ook zou alles in het werk moeten worden gesteld om tot een degelijke coördinatie tussen buitenlandse en Belgische instellingen te komen.

Ten einde te veel verliezen te voorkomen, zullen de afrekeningen om de zes maanden opgemaakt moeten worden.

Hoewel het moeilijker zal zijn zulks te realiseren, dient naar dezelfde coördinatie te worden gestreefd om de problemen op te lossen in verband met de onverschuldigde bedragen die te wijten zijn aan de regeling inzake cumulatie van een rustpensioen in de overheidssector met een overlevingspensioen in de privé-sector.

Ten slotte wordt gewezen op het gebrek aan coördinatie tussen het Fonds voor beroepsziekten en de pensioeninstellingen. Dat Fonds weigert de pensioenbedragen die onverschuldigd geworden zijn ingevolge de toekenning van de uitkering voor beroepsziekten, te reserveren: de financiële gevolgen van dit gebrek aan coördinatie zullen nog zwaarder worden nu de verjaringstermijn tot zes maanden wordt ingekort.

Er werden twee amendementen ingediend, het ene door de heer Van Herreweghe (*Stuk* n° 720/2-II) en het andere door de Regering, waarvan de tekst als volgt luidt:

« Het tweede lid van § 2 van artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 vervangen door de volgende bepaling:

» Het betaalorgaan moet zijn beslissing tot terugvordering betekenen aan de gerechtigde; het kan deze beslissing slechts uitvoeren na het verstrijken van een termijn van één maand. Indien de gerechtigde zijn verzoek tot verzaking indient vóór het verstrijken van die maand, dan schorst zijn verzoek de terugvordering tot het Beheerscomité van het betaalorgaan uitspraak doet over die aanvraag. »

Dat amendement heeft het voordeel dat het beter het schorsend karakter van de terugvordering onderkent ingeval een verzoek om verzaking wordt ingediend binnen de termijn van één maand te rekenen vanaf de rectificatie van de onverschuldigde prestatie en het doet geen afbreuk aan het recht van het Beheerscomité van het betaalorgaan om initiatieven te nemen in de zin van de antwoorden op de hierboven uiteengezette vragen.

Een lid vraagt of het Beheerscomité initiatieven kan nemen zelfs wanneer er geen verzoek bestaat en of het niet wenselijk ware dat dit Comité alle gevallen behandelt.

Hierop wordt geantwoord dat aan het initiatiefrecht van het Beheerscomité niet kan worden getornd en dat Comité regels aan het vaststellen is voor de gevallen waarin automatisch van sommige onverschuldigde prestaties wordt afgezien.

Les nouveaux règlements de la C.E.E. permettent l'octroi d'une pension étrangère provisoire suivie, après un certain délai par la fixation de la pension définitive, ce qui devrait entraîner la même pratique dans les six mois de la seconde décision, dans la mesure où cette dernière provoque un découvert.

Il se peut qu'à la date de prise de cours de la pension belge, le pensionné soit déjà bénéficiaire d'une pension de retraite étrangère au titre d'invalidité, qui peut n'être suivie d'aucune nouvelle notification étrangère à l'intéressé.

Dans ce cas, la récupération ne pourra rétroagir au-delà des six mois précédant la date de notification du trop-perçu, sauf s'il y a fraude. La solution à cette situation ne peut se trouver que dans la célérité à notifier les droits définitifs dans le cadre des règlements de la C.E.E.

Une fois notifiées, les pensions étrangères connaissent des majorations dont l'organisme payeur belge n'est pas toujours averti dans un délai raisonnable; il y aura lieu ici également de tout mettre en œuvre pour assurer une coordination parfaite entre les organismes étranger et belge.

Pour éviter trop de pertes, les décomptes devront être établis semestriellement.

Bien que plus difficile à réaliser, la même coordination devra être recherchée pour résoudre la question des indus nés des règles de cumul entre une pension du secteur public et une pension de survie du secteur privé.

Enfin, le problème du manque de coordination entre le Fonds des maladies professionnelles et les organismes de pensions a été soulevé. Ce Fonds refuse de réserver les sommes en matière de pension devenues indues à la suite de l'octroi de l'allocation pour maladie professionnelle: les conséquences financières de ce manque de coordination seront aggravées par la réduction à six mois du délai de prescription.

Deux amendements ont été déposés, l'un par M. Van Herreweghe (*Doc.* n° 720/2-II), l'autre par le Gouvernement, rédigé comme suit:

« Remplacer le 2e alinéa du § 2 de l'article 21 de la loi du 13 juin 1966 par la disposition suivante:

» L'organisme payeur doit notifier sa décision de récupération au bénéficiaire; il ne peut exécuter cette décision qu'après expiration d'un délai d'un mois. Si le bénéficiaire introduit sa demande de renonciation avant l'expiration de ce mois, cette requête suspend la récupération jusqu'à ce que le Comité de Gestion de l'organisme payeur statue sur cette demande. »

Cet amendement a l'avantage de mieux spécifier le caractère suspensif de la récupération en cas de demande de renonciation introduite dans le délai d'un mois, à dater de la rectification de l'indu et n'enlève rien au droit d'initiative du Comité de Gestion de l'organisme payeur dans le sens des réponses faites aux questions exposées ci-dessus.

Un membre demande si l'initiative du Comité de Gestion pourra jouer même là où il n'y a pas de demande et s'il ne serait pas souhaitable que ledit Comité examine tous les cas.

Il lui est répondu que l'initiative du Comité de Gestion est entière et que celui-ci est occupé de fixer des règles où la renonciation à certain indus se fera automatiquement.

Het amendement van de Regering wordt eenparig aangenomen en het andere wordt ingetrokken.

Het aldus geamendeerde artikel 8 wordt eenparig aangenomen.

Art. 9.

Dit artikel wordt zonder opmerking eenparig aangenomen.

Met inachtneming van de geamendeerde tekst van artikel 8, zoals die hierna is opgenomen, wordt het ontwerp in zijn geheel eveneens eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
M. DEMETS.

De Voorzitter,
O. DE MEY.

L'amendement du Gouvernement est adopté à l'unanimité tandis que l'autre est retiré.

L'article 8 ainsi amendé est également adopté à l'unanimité.

Art. 9.

Cet article est adopté à l'unanimité sans observation.

Compte tenu du texte amendé de l'article 8 tel qu'il figure ci-après, l'ensemble du projet est également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
M. DEMETS.

Le Président,
O. DE MEY.

ARTIKEL
GEWIJZIGD DOOR DE COMMISSIE.

Art. 8.

§ 1. Artikel 21, § 2, van de wet van 13 juni 1966 betreffende het rust- en overlevingspensioen van arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden, gewijzigd bij de wet van 5 juni 1970 en bij de wet van 27 juli 1971, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 2. Wanneer een prestatie onverschuldigd werd betaald, is enkel het betaalorgaan bevoegd om enerzijds het onverschuldigde terug te vorderen en anderzijds, hetzij op eigen initiatief, hetzij op aanvraag van de gerechtigde, geheel of gedeeltelijk af te zien van de terugvordering.

» Het betaalorgaan moet zijn beslissing tot terugvordering betekenen aan de gerechtigde; het kan deze beslissing slechts uitvoeren na het verstrijken van een termijn van een maand. Indien de gerechtigde zijn aanvraag tot verzaking indient vóór het verstrijken van die maand, dan schorst zijn verzoek de terugvordering tot het Beheerscomité van het betaalorgaan uitspraak doet over die aanvraag. »

§ 2. In artikel 21, § 3, eerste en tweede lid, en § 4, tweede lid, van dezelfde wet, worden de woorden « twee jaar » vervangen door de woorden « zes maanden ».

§ 3. In artikel 21, § 3, vierde lid, van dezelfde wet, worden de woorden « de bepalingen van het eerste tot het derde lid » vervangen door de woorden « de bepalingen van § 2, tweede lid, en van de leden 1 tot 3 van onderhavige paragraaf ».

ARTICLE
AMENDE PAR LA COMMISSION.

Art. 8.

§ 1. L'article 21, § 2, de la loi du 13 juin 1966 relative à la pension de retraite et de survie des ouvriers, des employés, des marins naviguant sous pavillon belge, des ouvriers mineurs et des assurés libres, modifié par la loi du 5 juin 1970 et par la loi du 27 juillet 1971, est remplacé par la disposition suivante :

« § 2. En cas de paiement indu d'une prestation, l'organisme payeur est seul compétent, d'une part, pour récupérer l'indu et, d'autre part, pour renoncer, soit d'initiative, soit à la demande du bénéficiaire, en tout ou en partie à la récupération.

» L'organisme payeur doit notifier sa décision de récupération au bénéficiaire; il ne peut exécuter cette décision qu'après expiration d'un délai d'un mois. Si le bénéficiaire introduit sa demande de renonciation avant l'expiration de ce mois, cette requête suspend la récupération jusqu'à ce que le Comité de gestion de l'organisme payeur statue sur cette demande. »

§ 2. A l'article 21, § 3, alinéas 1 et 2, et § 4, alinéa 2, de la loi, les mots « deux ans » sont remplacés par les mots « six mois ».

§ 3. A l'article 21, § 3, alinéa 4, de la même loi, les mots « Toutefois les dispositions des alinéas 1 à 3 » sont remplacés par les mots « Toutefois les dispositions du § 2, alinéa 2, et du présent paragraphe, alinéas 1 à 3 ».

BIJLAGE.

NATIONALE ARBEIDSRAAD.

ADVIES N° 421.

ONDERWERP. — Aanpassing van de pensioenen van de werknemers aan de algemene evolutie van het welvaartspeil.

De Nationale Arbeidsraad heeft, op verslag van zijn Commissie voor de pensioenen, tijdens zijn zitting van 18 oktober 1973 navolgend advies uitgebracht.

I. — OVERZICHT VAN DE RECENTE WERKZAAMHEDEN VAN DE RAAD.

A. — Advies van de Raad n° 393 van 27 september 1972.

Dat advies betreffende de verhoging van de rust- en overlevingspensioenen van de werknemers handelde bij voorrang over het punt van de regeringsverklaring van 15 januari 1972, dat is verduidelijkt in het bij die verklaring gevoegde politiek regeerakkoord van 19 januari 1972, waarbij in een minimum gezinspensioen voor de arbeiders wordt voorzien van 90 000 frank, te verwezenlijken op een datum die zo dicht mogelijk bij 1 januari 1973 is gelegen.

Het advies had anderzijds betrekking op het probleem van de verwezenlijking van een beter parallelisme tussen de evolutie van de pensioenen en de evolutie van het welvaartspeil.

Deze twee aspecten van het advies beantwoorden aan de bezorgdheid die tot uiting komt zowel in het wetsvoorstel van de heer Hicquet tot verhoging van de rust- en overlevingspensioenen van de werknemers⁽¹⁾, waarover de Minister van Sociale Voorzorg op 11 februari 1971 het advies van de Raad heeft ingewonnen, als bij de partijen die het nationaal interprofessioneel akkoord van 15 juni 1971 hebben ondertekend, dat in punt 4, b, bepaalt dat deze partijen « in de Nationale Arbeidsraad een objectieve studie zullen ondernemen van de wegen en middelen strekkende, enerzijds, tot het geleidelijk opslorpen van de achterstand van de pensioenen op de lonen en, anderzijds, tot het verzekeren van een beter parallelisme tussen beide ».

B. — Verdere werkzaamheden van de Raad.

In hogergenoemd advies merkte de Raad o.m. op dat hij de studie van punt 4, b, van het nationaal interprofessioneel akkoord van 15 juni 1971 niet heeft kunnen uitdiepen en dat hij zich voornam die studie verder te zetten rekening houdend met sommige bijzondere aspecten, zoals :

- de keuze van oplossingen, die moeten leiden tot een beter parallelisme tussen de evolutie van de pensioenen en die van de lonen;
- het onderscheid tussen oude pensioenen en nieuwe pensioenen;
- het bestaan van speciale toestanden voor twee categorieën van gepensioneerde loontrekkenden: bedienden, vrouwen.

Tijdens zijn latere werkzaamheden heeft de Raad een studie gewijd aan negen werkhypothesen.

Deze hypothesen hadden meer speciaal betrekking, eensdeels op het probleem van de opslorping van de achterstand van de pensioenen op de lonen en anderdeels op het probleem van het behoud, in de toekomst, van een beter parallelisme tussen de pensioenen en de ontwikkeling van de lonen van de actieve werknemers.

Bij de studie van deze hypothesen heeft de Raad rekening gehouden met de intussen verrichte wetgevende arbeid en meer bepaald met :

- het « wetsontwerp tot verhoging van de werknemerspensioenen en tot invoering van een mechanisme waardoor het bedrag van de pensioenen wordt aangepast aan de evolutie van het algemeen welzijn »⁽²⁾ dat na amendering door de Regering de wet van 28 maart 1973 is geworden;
- de « financiewet van 20 december 1972 voor het begrotingsjaar 1973 »⁽³⁾ dat in artikel 16 — waarvan de inhoud is overgenomen in artikel 1 van de wet van 28 maart 1973 — bepaalt : « De bedragen van de ten laste van het stelsel van de werknemers toegekende en vóór 1 januari 1973 ingaande rust- en overlevingspensioenen, worden vanaf die datum met 7,96 % verhoogd ».

(1) *Parl. Stuk*, Kamer van Volksvertegenwoordigers, B.Z. 1968, n° 12, I en 2.

(2) *Parl. Stuk*, Zitting 1972-1973, 451 (1972-1973), n° 1.

(3) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1972, blz. 14 486.

ANNEXE.

CONSEIL NATIONAL DU TRAVAIL.

AVIS N° 421.

OBJET. — Adaptation des pensions des travailleurs salariés à l'évolution générale du niveau du bien-être.

Sur rapport de sa Commission des pensions, le Conseil national du Travail a émis au cours de sa séance du 18 octobre 1973, le présent avis.

I. — APERÇU DES TRAVAUX RECENTS DU CONSEIL.

A. — Avis du Conseil n° 393 du 27 septembre 1972.

Cet avis relatif à la majoration des pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés traité par priorité du point de la déclaration gouvernementale du 25 janvier 1972 explicitée dans l'accord politique de gouvernement du 19 janvier 1972 annexé à cette déclaration, prévoyant un minimum de pension d'ouvrier au taux de ménage, de 90 000 francs pour la date la plus rapprochée du 1er janvier 1973.

L'avis concernait par ailleurs le problème de l'instauration d'un meilleur parallélisme entre l'évolution des pensions et l'évolution du bien-être.

Ces deux aspects de l'avis correspondaient à des préoccupations, tant de la proposition de loi de M. Hicquet majorant les pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés⁽¹⁾ au sujet de laquelle le Ministre de la Prévoyance sociale avait sollicité un avis du Conseil, le 11 février 1971, que des parties signataires de l'accord national interprofessionnel du 15 juin 1971, dont le point 4, b, stipulait que ses parties « entreprendront au Conseil national du Travail, une étude objective sur les voies et moyens visant, d'une part, à résorber progressivement le retard accusé par les pensions par rapport aux rémunérations et, d'autre part, à assurer un meilleur parallélisme entre elles ».

B. — Continuation des travaux du Conseil.

Dans son avis précité, le Conseil avait, entre autres, fait remarquer qu'il n'avait pu épuiser l'étude du point 4, b, de l'accord national interprofessionnel du 15 juin 1971 et qu'il se proposait de poursuivre cette étude en tenant compte de certains aspects particuliers tels que :

- le choix de solutions devant servir à l'établissement d'un meilleur parallélisme entre l'évolution des pensions et celle des rémunérations;
- la distinction entre pensions anciennes et pensions nouvelles;
- l'existence de situations spéciales pour deux catégories de salariés pensionnés : employés, femmes.

Au cours de ses travaux ultérieurs, le Conseil étudia neuf hypothèses de travail.

Ces hypothèses concernaient plus particulièrement, d'une part, le problème de la résorption du retard que présentent les pensions par rapport aux rémunérations, d'autre part, le problème du maintien à l'avenir d'un meilleur parallélisme des pensions par rapport à l'évolution des rémunérations des travailleurs actifs.

Pour l'étude de ces hypothèses, le Conseil tint compte des travaux législatifs intervenus entretemps et plus spécialement :

- du « projet de loi majorant les pensions des travailleurs salariés et instaurant un mécanisme d'adaptation du montant des pensions à l'évolution du bien-être général »⁽²⁾ qui moyennant certains amendements du Gouvernement allait devenir la loi du 28 mars 1973;
- de la « loi de finances du 20 décembre 1972 pour l'année budgétaire 1973 »⁽³⁾ dont l'article 16, dont la teneur se retrouve à l'article 1er de la loi du 28 mars 1973, disposait que « les montants des pensions de retraite et de survie accordées à charge du régime des travailleurs salariés ayant pris cours avant le 1er janvier 1973, sont majorés de 7,96 % à partir de cette date ».

(1) *Document parlementaire*, Chambre des Représentants, S.E. 1968, n° 12, I et 2.

(2) *Doc. Parl.*, Session 1972-1973, 451 (1972-1973), n° 1.

(3) *Moniteur belge* du 29 décembre 1972, p. 14 486.

De Raad hield eveneens rekening met het feit dat in punt 17 van het nationaal interprofessioneel akkoord van 6 april 1973 wordt bepaald dat « de ondertekenende partijen hun akkoord bevestigen over de verwezenlijking van een meer gelijklopende ontwikkeling tussen de evolutie van de pensioenen en de evolutie van de lonen van de actieve werknemers » en wees erop dat aandacht moest worden besteed aan het lot van de personen die het langst zijn gepensioneerd.

Bij brief van 7 juni 1973 deelde de Minister aan de Voorzitter van de Nationale Arbeidsraad mee dat hij met de grootste belangstelling de conclusies van de Raad betreffende het probleem van de aanpassing van de pensioenen van de werknemers aan de algemene evolutie van het welvaartspeil inwachtte en zo spoedig mogelijk zijn advies wenste te kennen, meer bepaald over de keuze van de te hanteren parameters om de achterstand van de oude pensioenen op te slopen.

De Raad heeft ten volle kunnen rekenen op de zeer waardevolle medewerking van de heer R. Consael, directeur-generaal bij het Ministerie van Sociale Voorzorg en van de heer J. Janssens, bestuursdirecteur bij de Rijksdienst voor werknemerspensioenen. Hun bijdrage was zowel dienstig voor de technische bespreking van de voorgestelde oplossingen als voor de financiële aspecten ervan.

II. — ADVIES VAN DE RAAD.

A. — Algemeen standpunt van de Raad.

1. Eenparig standpunt met betrekking tot het beginsel.

De Raad stelt vast dat de wet van 28 maart 1973 tot verhoging van de werknemerspensioenen en tot invoering van een mechanisme waardoor het bedrag van de pensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn wordt aangepast, het probleem van de verschillen tussen de oude en de nieuwe rustpensioenen van de mannen niet oplost.

Hij is van oordeel dat dit probleem moet worden opgelost door op deze rustpensioenen die een aanvang namen vóór 1973, gedifferentieerde herwaarderingscoëfficiënten toe te passen naargelang van de periode tijdens welke de pensioenen zijn ingegaan.

De Raad meent dat dergelijke maatregelen verantwoord zijn omwille van het feit dat de bij de wet van 24 juni 1969 bepaalde herwaarderingspercentages van 4, 5, 5 en 5 % en het bij artikel 1 van de wet van 28 maart 1973 bepaalde percentage van 7,96 % op de totale pensioenen werden toegepast (zowel op het gedeelte dat op de reële lonen werd berekend als op het forfaitaire gedeelte); zulks had tot gevolg dat de oude pensioenen minder bevoordeeld werden t.a.v. de meer recente, in zoverre zij niet op basis van de reële lonen werden berekend of werden vastgesteld rekening houdend met weinig belangrijke reële lonen.

2. Uiteenlopende standpunten met betrekking tot de tenuitvoerlegging.

Hoewel de Raad akkoord gaat over de noodzaak een zekere achterstand in te halen, brengt hij uiteenlopende adviezen uit omtrent de maatregelen die moeten genomen worden om hogerbedoeld beginsel te verwezenlijken, alsmede over de kwestie of het advies eveneens moet handelen over de herwaarderingspercentage van de pensioenen die de eerstvolgende jaren zullen ingaan.

a) Met betrekking tot de termijnen.

Volgens de *werknemersvertegenwoordigers* kan de achterstand van de oude rustpensioenen van de mannen ineens worden weggewerkt door maatregelen die in 1974 zouden worden genomen.

Voor de jaren 1975 en volgende wordt verwezen naar het aanpassingsmechanisme waarin is voorzien in de wet van 28 maart 1973, wat de Raad toelaat ieder jaar een advies uit te brengen over het herwaarderingspercentage.

Deze vertegenwoordigers merken op dat het noodzakelijk is de herwaarderingspercentages elk jaar vast te stellen, gelet op het feit dat de economische en sociale toestand van het ene jaar tot het andere zeer kan verschillen.

Zij zijn meer bepaald van oordeel dat de aanpassing de loonontwikkeling op de voet moet volgen en dat de verschillende sectoren deze evolutie elk jaar vaststellen.

Deze vertegenwoordigers menen derhalve dat de Raad in onderhavig advies enkel maatregelen moet voorstellen voor het jaar 1974.

Volgens de *werkgeversvertegenwoordigers* is het noodzakelijk in pensioenaangelegenheden een kijk op lange termijn of in elk geval op middellange termijn te hebben op het probleem van de binding van de pensioenen aan de algemene evolutie van het welvaartspeil. Mechanismen tot regeling van de herwaarderingspercentage van de pensioenen of van bepaalde pensioengroepen zonder planning invoeren, zou het niet mogelijk maken de werkelijke weerslag van de voorgestelde maatregelen zowel op de individuele pensioenbedragen als op de globale financiering van het stelsel te ramen. Men zou aldus het gevaar lopen een beslissing

Le Conseil tint compte également de ce que l'accord national interprofessionnel du 6 avril 1973 en son point 17, stipule que ses « parties signataires confirment leur accord pour la réalisation d'un meilleur parallélisme entre l'évolution des pensions et l'évolution des rémunérations des travailleurs actifs », et met l'accent sur l'attention à accorder au sort des pensionnés les plus anciens.

Dans une lettre du 7 juin 1973, le Ministre portait à la connaissance du Président du Conseil national du Travail qu'il attendait avec le plus vif intérêt les conclusions dudit Conseil au sujet du problème de l'adaptation des pensions des travailleurs salariés à l'évolution générale du niveau du bien-être et souhaitait recueillir son avis au plus tôt, en ce qui concerne plus particulièrement le choix des paramètres à appliquer en vue de réaliser le rattrapage des anciennes pensions.

Le Conseil put compter sans réserve sur la collaboration très précieuse de M. R. Consael, directeur général au Ministère de la Prévoyance sociale et de M. J. Janssens, directeur d'administration à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés. Leur aide porta tant sur la discussion technique des solutions envisagées que sur les aspects financiers.

II. — AVIS DU CONSEIL.

A. — Position générale du Conseil.

1. Position unanime quant au principe.

Le Conseil constate que la loi du 28 mars 1973 majorant les pensions des travailleurs salariés et instaurant un mécanisme d'adaptation du montant des pensions à l'évolution du bien-être général ne résout pas le problème des écarts entre les anciennes et les nouvelles pensions de retraite des hommes.

Il est d'avis que ce problème doit être résolu en appliquant aux pensions de cette nature, ayant pris cours avant 1973, des coefficients de revalorisation différenciés selon l'époque pendant laquelle les pensions ont pris cours.

Le Conseil estime que de telles mesures trouvent leur justification dans le fait que les pourcentages de revalorisation de 4, 5, 5 et 5 % prévus par la loi du 24 juin 1969 et le pourcentage de 7,96 % prévu par l'article 1er de la loi du 28 mars 1973 ont été appliqués à l'entière de la pension (partie calculée sur base des rémunérations réelles comme sur la partie forfaitaire), ce qui a eu pour effet que les pensions anciennes étaient moins avantagées par rapport aux plus récentes dans la mesure où elles n'étaient pas établies sur base des rémunérations réelles ou étaient établies en tenant compte de rémunérations réelles peu importantes.

2. Positions divergentes quant à la mise en œuvre.

Tout en étant d'accord sur la nécessité d'un certain rattrapage, le Conseil exprime des avis divergents au sujet des mesures à prendre pour mettre en œuvre le principe précité, ainsi que sur le point de savoir si l'avis doit également concerner la réévaluation des pensions prenant cours dans les prochaines années.

a) Concernant les délais.

Pour les *représentants des travailleurs*, la résorption de la dégradation des anciennes pensions de retraite des hommes peut se faire en une seule fois, par des mesures qui seraient prises en 1974.

Il y a lieu de se réitérer pour 1975 et les années suivantes au mécanisme d'adaptation inscrit dans la loi du 28 mars 1973, ce qui permet au Conseil d'émettre chaque année un avis sur le taux de réévaluation.

Ces représentants font observer qu'une fixation annuelle des pourcentages de réévaluation s'avère nécessaire étant donné que la situation économique et sociale peut varier fortement d'une année à l'autre.

En particulier, ils considèrent que l'adaptation doit suivre de très près l'évolution salariale et que les différents secteurs déterminent chaque année cette évolution.

Pour ces représentants, le Conseil devrait donc dans son présent avis, n'envisager des mesures que pour la seule année 1974.

Pour les *représentants des employeurs* il est indispensable qu'en matière de pensions on ait une vue à long terme ou en tout cas à moyen terme sur le problème de la liaison des pensions à l'évolution générale du niveau du bien-être. Instaurer, sans planification, des mécanismes réglant la réévaluation des pensions ou de certains groupes de pensions ne permettrait pas de mesurer l'impact réel des mesures proposées tant sur le montant individuel des pensions que sur le financement global du régime. On courrait alors le risque qu'une décision ne méconnaisse les effets financiers importants à moyen ou

re nemen waarvan de onmiddellijke financiële last vrij draagbaar lijkt, doch waarvan de belangrijke financiële gevolgen op middellange of lange termijn worden miskend.

Ter staving van wat voorafgaat kunnen drie elementen worden aangevoerd:

1° De partijen die het nationaal interprofessioneel akkoord van 6 april 1973 ondertekenden, betuigden hun akkoord met de algemene doelstelling die wordt nagestreefd in het wetsontwerp-Namèche van 22 november 1972 en zij gingen de verbintenis aan « in de Nationale Arbeidsraad de wegen te blijven zoeken waarlangs deze doelstelling alsook de meer gelijklopende ontwikkeling (tussen de evolutie van de pensioenen en de evolutie van de lonen van de actieve werknemers) kunnen worden verwezenlijkt ».

Punt 17 van het interprofessioneel akkoord preciseert: « dit houdt inzonderheid een onderzoek in van de stijgingen van de uitgaven die voor deze hervormingen op korte en lange termijn nodig zijn, alsmede van de financieringsmiddelen die met dit doel kunnen worden aangewend ».

2° Hoewel de wet van 28 maart 1973 de coëfficiënten vaststelt die moeten worden toegepast op de lopende pensioenen of die welke een aanvang nemen in 1973 of in 1974, laat zij anderdeels toch een distorsie bestaan tussen de pensioenen van vóór 1973 en de nieuwe pensioenen.

De oplossing van het probleem van de oude pensioenen onderstelt een wijziging van de wettekst.

3° Bij brief van 7 juni 1973 tenslotte, heeft de Minister van Sociale Voorzorg het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen, meer in het bijzonder over de keuze van de toe te passen parameters om de achterstand van de oude pensioenen weg te werken evenals over de uitvoeringsmodaliteiten ervan, zowel voor de lopende als voor de nieuwe pensioenen.

De Minister drong erop aan dat een advies zou worden uitgebracht « binnen een termijn die strookt met de tijd die nodig is voor het onderzoek van de pensioenaanvragen voor het dienstjaar 1975 ».

De werkgeversvertegenwoordigers zijn derhalve van oordeel dat de financiële inspanningen die men zich zou getroosten om de pensioenen beter aan het welvaartspeil aan te passen, derwijze moeten worden geprogrammeerd dat de financiering van het stelsel niet voor fluctuaties wordt geplaagd, waardoor de evolutie ervan te wisselvallig zou worden.

Deze vertegenwoordigers onderstrepen tenslotte dat er een zekere binding moet bestaan tussen het peil van de oude pensioenen en dat van de toekomstige pensioenen en dat bijgevolg de herwaarderingspercentages voor de berekening van de nieuwe pensioenen derwijze moeten worden vastgesteld dat de toepassing ervan tot geen distorsies leidt tussen de oude en de toekomstige pensioenen.

Zij menen derhalve voorstellen te moeten doen voor een periode van drie jaar, met name voor 1974, 1975 en 1976.

b) Met betrekking tot de begunstigen.

De werkgevers- en de werknemersvertegenwoordigers hebben uiteenlopende adviezen uitgebracht met betrekking tot de bepaling van de categorieën van de vroegere gepensioneerden en de op elk van deze categorieën toe te passen verhogingscoëfficiënten.

B. — Concrete voorstellen.

1. Maatregelen om de ontwaarding van de oude pensioenen tegen te gaan.

a) Rustpensioenen van de mannen.

1° De werknemersvertegenwoordigers.

Voor deze vertegenwoordigers zou het probleem van de distorsies tussen de oude en de nieuwe pensioenen opgelost zijn, indien het in de wet van 28 maart 1973 vastgestelde verhogingspercentage van 4 % in 1974 zou worden gewijzigd voor de tot en met 1972 ingegane rustpensioenen van de mannen. Het zou dus om één enkele verrichting gaan.

Dat percentage zou als volgt moeten worden gewijzigd:

- 8,5 % voor de pensioenen die zijn ingegaan tot in 1968;
- 7 % voor de pensioenen die zijn ingegaan in 1968, 1969 en 1970;
- 5 % voor de pensioenen die zijn ingegaan in 1971 en 1972.

Deze percentages moeten worden gezien als zijnde de som van twee elementen: eensdeels 4 % voor de binding aan de evolutie van het welvaartspeil en anderdeels respectievelijk 4, 5, 3 en 1 % ten einde de ontwaarding van de oude pensioenen tegen te gaan.

2° De werkgeversvertegenwoordigers.

Overwegende dat de maatregelen om de ontwaarding van deze pensioenen tegen te gaan moeten gespreid worden over een periode

long terme d'une réévaluation dont la charge financière immédiate paraîtrait aisément supportable.

A l'appui de ce qui précède, trois éléments peuvent être invoqués:

1° Dans l'accord national interprofessionnel du 6 avril 1973, les parties signataires marquaient leur accord quant à l'objectif général poursuivi par le projet de loi Namèche du 22 novembre 1972 et s'engageaient « à poursuivre au Conseil national du Travail la recherche des voies par lesquelles cet objectif ainsi que le meilleur parallélisme (entre l'évolution des pensions et l'évolution des rémunérations des travailleurs actifs) pourront être atteints ».

Le point 17 de l'accord interprofessionnel précise que « ceci implique notamment un examen des accroissements de dépenses que ces réformes nécessitent à court et long termes, ainsi que des moyens de financement qui peuvent être mis en œuvre à cette fin ».

2° D'autre part, la loi du 28 mars 1973, tout en fixant les coefficients applicables aux pensions en cours, ou prenant cours, en 1973 et 1974, laissait subsister un écart entre les pensions d'avant 1973 et les pensions nouvelles.

La solution à donner à ce problème des anciennes pensions implique que l'on modifie le texte de la loi.

3° Enfin, dans sa lettre du 7 juin 1973, le Ministre de la Prévoyance sociale demandait l'avis du Conseil national du Travail en ce qui concerne plus particulièrement le choix des paramètres à appliquer en vue de réaliser le rattrapage des anciennes pensions, ainsi que leurs modalités d'exécution tant en ce qui concerne les pensions ayant pris cours que les pensions nouvelles.

Le Ministre insistait pour que cet avis soit rendu « dans un délai compatible avec le temps nécessaire à l'instruction des demandes de pensions afférentes à l'exercice 1975 ».

Dès lors, les représentants des employeurs estiment que les efforts financiers qui seraient consentis afin de mieux adapter les pensions au niveau du bien-être, doivent être programmés de manière à ne pas placer le financement du régime devant des fluctuations qui rendraient son évolution trop aléatoire.

Ces représentants enfin soulignent qu'une certaine liaison doit exister entre le niveau des anciennes pensions et celui des pensions futures et que, par conséquent, les taux de revalorisation pour le calcul des nouvelles pensions doivent être fixés de manière telle que leur application n'entraîne pas de distorsions entre les pensions anciennes et les pensions futures.

Ils estiment, en conséquence, devoir faire des propositions pour trois années, à savoir pour 1974, 1975 et 1976.

b) Concernant les bénéficiaires.

Les représentants des employeurs et des travailleurs ont émis des avis divergents en ce qui concerne la détermination des catégories des anciens pensionnés et les coefficients de majoration à appliquer à chacune de ces catégories.

B. — Propositions concrètes.

1. Mesures destinées à remédier à la dégradation des anciennes pensions.

a) Pensions de retraite des hommes.

1° Les représentants des travailleurs.

Pour ces représentants, le problème des distorsions, entre pensions anciennes et nouvelles serait résolu en remplaçant en 1974, pour les pensions de retraite des hommes ayant pris cours jusqu'en 1972 inclus, le pourcentage de réévaluation de 4 % prévu par la loi du 28 mars 1973. Il s'agirait donc d'une opération unique.

Ce pourcentage devrait être remplacé par:

- 8,5 % pour les pensions ayant pris cours jusqu'en 1968;
- 7 % pour les pensions ayant pris cours en 1968, 1969 et 1970;
- 5 % pour les pensions ayant pris cours en 1971 et 1972.

Ces pourcentages doivent être compris comme étant la somme de deux éléments, à savoir d'une part 4 % pour la liaison à l'évolution du bien-être et d'autre part respectivement 4, 5, 3 et 1 % pour remédier à la dégradation des anciennes pensions.

2° Les représentants des employeurs.

Considérant que les mesures destinées à porter remède à la dégradation de ces pensions doivent s'échelonner sur trois ans, ces représen-

van drie jaar, stellen deze vertegenwoordigers voor op genoemde pensioenen in 1974, 1975 en 1976 een herwaarderingscoëfficiënt toe te passen die zou worden vastgesteld als volgt:

tants proposent d'appliquer auxdites pensions en 1974, 1975 et 1976, un pourcentage de réévaluation qui serait fixé comme suit :

Aanvangsdatum	In 1974 En 1974	In 1975 En 1975	In 1976 En 1976	Prise de cours
Vóór 1962	+6 %	+5,5 %	+5 %	Avant 1962.
Van 1962 tot 1969	+6 %	+5 %	+4 %	De 1962 à 1969.
Van 1970 tot 1972	+5 %	+4 %	+4 %	De 1970 à 1972.

Volgens deze vertegenwoordigers is hun voorstel door drie overwegingen verantwoord:

- men onderscheidt drie groepen van oud gepensioneerd; het blijkt inderdaad dat de toekenningsvoorwaarden van het pensioen (bewijs van gewoontje en hoofdzakelijke tewerkstelling) niet steeds dezelfde zijn geweest en dat tot in 1962 minima pensioenbedragen waren gewaarborgd; anderdeels liggen de gemiddelde pensioenbedragen voor de jaren 1970 tot 1972 reeds heel wat dichter bij de bedragen die vanaf 1973 worden toegekend; dat drievoudig onderscheid lijkt derhalve het meest logische;
- het ware wenselijk de bedragen van de oude pensioenen op te trekken over drie etappes, eensdeels opdat de financiële last van de maatregel draagbaarder zou worden en anderdeels opdat de overgang naar het definitieve stelsel (jaarlijkse aanpassing aan de evolutie van het welvaartspeil) geleidelijk zou gebeuren;
- de voorgestelde percentages laten toe het probleem van de achterstand van de pensioenen daadwerkelijk op te lossen.

b) Rust- en overlevingspensioenen van de vrouwen.

De Raad is van oordeel dat het probleem van de herwaarderding van deze pensioenen zich anders stelt dan voor de herwaarderding van de rustpensioenen van de mannen. De argumenten ter verantwoording van de herwaarderding van de pensioenen van de mannen die belangrijker moet zijn naargelang van de ingangsdatum van de pensioenen (te lage forfaitaire lonen, onvoldoende herwaarderding van de reële lonen) hebben niet dezelfde waarde wanneer het gaat om de persoonlijke rustpensioenen van de vrouwen.

Meer in het bijzonder dient erop gewezen te worden dat, zowel voor de mannen als voor de vrouwen, het forfaitaire gedeelte van het pensioen wordt vastgesteld op basis van hetzelfde forfaitaire loon, terwijl er een verschil bestaat tussen de lonen van de mannen en van de vrouwen.

Standpunt van de werknemersvertegenwoordigers.

Deze vertegenwoordigers zijn niettemin van oordeel dat op de pensioenen van de vrouwen een hoger herwaarderingspercentage moet worden toegepast dan de 4 % die is bepaald bij de wet van 28 maart 1973.

Het is inderdaad aangewezen in een herwaarderding van de oude overlevingspensioenen te voorzien, zonet komt men tot een distorsie tussen deze pensioenen en de overlevingspensioenen die in de toekomst zouden worden toegekend op basis van een vroeger rustpensioen dat geherwaardeerd zou zijn geweest.

Er moet evenwel rekening worden gehouden met het feit dat een herwaarderding van de vroegere overlevingspensioenen, op dezelfde wijze als voor de pensioenen van de mannen, zal leiden tot een distorsie tussen deze overlevingspensioenen en de rustpensioenen van de vrouwen.

Anderzijds mag niet uit het oog worden verloren dat de eenvoudige toepassing van het herwaarderingsstelsel van de pensioenen van de mannen op de overlevingspensioenen tot incoherenties zal leiden, daar de overlijdensdatum van de echtgenoot bepalend is voor de aanvangsdatum van het pensioen.

Gelet op deze drie beschouwingen, stellen de werknemersvertegenwoordigers voor, in 1974, op de overlevingspensioenen van vóór 1973 en eveneens op de persoonlijke rustpensioenen van de vrouwen een gemiddeld herwaarderingspercentage toe te passen dat hetzelfde zou zijn, ongeacht het aanvangsjaar van de pensioenen.

Dat percentage zou gelijk zijn aan 6 %, een soort gemiddelde tussen de verhoging met 8,5 % bepaald voor de vóór 1968 ingegane rustpensioenen van de mannen en de verhoging met 4 % die bij de wet van 28 maart 1973 is bepaald.

Ces représentants justifient leur proposition par trois considérations :

- on distingue trois groupes d'anciens pensionnés; il apparaît en effet que les conditions d'octroi de la pension (preuve de l'occupation habituelle et en ordre principal) n'ont pas toujours été les mêmes et que, jusqu'en 1962, des montants minima de pensions étaient garantis; d'autre part, les années 1970 à 1972 donnent lieu à des montants de pensions moyens déjà beaucoup plus proches des montants accordés à partir de 1973; ces trois distinctions paraissent donc les plus logiques;
- il serait opportun de réaliser le « rattrapage » des montants des anciennes pensions en trois étapes afin que, d'une part, la charge de cette mesure soit plus supportable et, d'autre part, que le passage au régime définitif (adaptation annuelle à l'évolution du bien-être) se fasse de façon progressive;
- les taux proposés permettent de résoudre effectivement le problème du retard des anciennes pensions.

b) Pensions de retraite et de survie des femmes.

Le Conseil estime que le problème de la réévaluation de ces pensions se pose en d'autres termes que celui de la réévaluation des pensions de retraite des hommes. Les arguments justifiant la réévaluation des pensions des hommes dans une mesure d'autant plus importante qu'elles sont plus anciennes (rémunération forfaitaire trop basse, insuffisance de réévaluation des rémunérations réelles) ne sont pas de la même valeur en ce qui concerne les pensions de retraite personnelles des femmes.

En particulier, il convient de remarquer qu'aussi bien pour les hommes que pour les femmes, la partie forfaitaire de la pension est déterminée sur base de la même rémunération forfaitaire, alors qu'il y a une différence entre les salaires masculins et féminins.

Position des représentants des travailleurs.

Ces représentants estiment néanmoins qu'une revalorisation supérieure aux 4 % prévus par la loi du 28 mars 1973 doit s'appliquer aux pensions des femmes.

En effet, il s'indique de prévoir une réévaluation des pensions de survie anciennes, sinon on arrivera à une distorsion entre ces pensions et les pensions de survie qui seraient accordées à l'avenir sur base d'une pension de retraite ancienne qui aurait été réévaluée.

Il faut tenir compte toutefois de ce qu'une réévaluation des pensions de survie anciennes, telle qu'elle est prévue pour les pensions des hommes, conduira à une distorsion entre ces pensions de survie et les pensions de retraite des femmes.

Il faut par ailleurs être attentif au fait que la transposition du système de revalorisation des pensions des hommes aux pensions de survie, conduirait à des incohérences, étant donné que la date du décès du mari détermine la date de la prise de cours de la pension.

Compte tenu de ces trois considérations, les représentants des travailleurs proposent l'application en 1974, aux pensions de survie antérieures à 1973 et également aux pensions de retraite personnelles des femmes, d'un pourcentage de réévaluation moyen qui serait le même quelle que soit l'année de prise de cours des pensions.

Ce pourcentage serait de 6 %, sorte de moyenne entre la majoration de 8,5 % prévue pour les pensions de retraite des hommes ayant pris cours avant 1968 et la majoration de 4 % prévue par la loi du 28 mars 1973.

*Standpunt van de werkgeversvertegenwoordigers.**— Wat de rustpensioenen van de vrouwen betreft.*

De werkgeversvertegenwoordigers zijn van oordeel dat de rustpensioenen van de vrouwen, ingegaan vóór 1973, als volgt moeten worden gehervoordeeld:

- 4 % in 1974;
- 4 % in 1975;
- 4 % in 1976.

Zij menen inderdaad dat het peil van de forfaitaire lonen die als basis dienen voor de berekening van het pensioen zoals deze tot op heden zijn gehervoordeeld, zodanig boven het gemiddelde liggen van de gemiddelde door de werknemers werkelijk verdiende lonen, dat voor deze categorie van pensioenen geen optrekking nodig is.

— Wat de overlevingspensioenen betreft.

De werkgeversvertegenwoordigers zijn van oordeel dat de overlevingspensioenen ingegaan vóór 1973 op dezelfde wijze als de rustpensioenen van de vrouwen moeten worden gehervoordeeld.

Zij menen inderdaad dat er geen enkele reden bestaat om de overlevingspensioenen sterker te herwaarderen dan de rustpensioenen van de vrouwen. De verbetering van het lot van de weduwen moet gebeuren door de beperkingen inzake cumulatie van een pensioen met het uitoefenen van een bezoldigde beroepsactiviteit af te schaffen voor de weduwen met gezinslast. Zij verwijzen dienaangaande naar de voorstellen die zij hebben geformuleerd in advies n° 419, dat op 5 juli 1973 door de Nationale Arbeidsraad werd uitgebracht, betreffende de cumulatie van een overlevingspensioen met de uitoefening van een beroepsactiviteit.

2. Herwaardering van de pensioenen die zijn ingegaan of zullen ingaan vanaf 1973 en van de bezoldigingen waarmee rekening wordt gehouden voor het vaststellen van de pensioenen die zullen ingaan vanaf 1974.

a) Standpunt van de werknemersvertegenwoordigers.

Deze vertegenwoordigers zijn van oordeel dat voor 1974 het probleem werd opgelost door de wet van 28 maart 1973.

Wat de volgende jaren betreft, herinneren zij aan het standpunt dat zij hebben uiteengezet onder punt II, A, 2, a, van onderhavig advies, daar zij voorstander zijn van een jaarlijkse vaststelling van de herwaarderingpercentages.

b) Voorstellen van de werkgeversvertegenwoordigers.

De vertegenwoordigers van de werkgevers stellen een programmatie voor over de jaren 1974, 1975 en 1976 die van toepassing zou zijn op de pensioenen van de mannen en op die van de vrouwen, zowel rust- als overlevingspensioenen.

Een driejarenplan strookt volgens hen met punt 17 van het nationaal interprofessioneel akkoord van 6 april 1973 dat een planning ondersteunt met betrekking tot de stijging van de uitgaven die gepaard gaan met de herwaardering van de pensioenen.

1° Herwaardering van de pensioenen die zijn ingegaan of ingaan vanaf 1973.

Deze vertegenwoordigers stellen voor dat deze pensioenen zouden gehervoordeeld worden met:

- 4 % in 1974;
- 4 % in 1975;
- 4 % in 1976.

2° Herwaardering van de lonen die in aanmerking komen voor het vaststellen van de pensioenen die zullen ingaan vanaf 1974.

De vertegenwoordigers van de werkgevers stellen voor dat deze herwaardering zou gebeuren als volgt:

Aanvangsjaar	Herwaardering van het forfaitaire gedeelte	Herwaardering van het reële gedeelte
1974	+ 4 %	$\times (1,0350)^a$
1975	+ 4 %	$\times (1,0360)^a$
1976	+ 4 %	$\times (1,0370)^a$

Zij laten dienaangaande gelden dat de percentages die moeten worden toegepast zowel op het reële als op het forfaitaire gedeelte van de nieuwe pensioenen, rekening moeten houden met het peil dat tegelijkertijd wordt bereikt door de gehervoordeelde vroegere pensioenen (van vóór 1973). Deze percentages mogen niet leiden tot nieuwe distorsies tussen de pensioenen.

*Position des représentants des employeurs.**— Quant aux pensions de retraite des femmes.*

Les représentants des employeurs estiment que les pensions de retraite des femmes ayant pris cours avant 1973 doivent être réévaluées de:

- 4 % en 1974;
- 4 % en 1975;
- 4 % en 1976.

Ils considèrent en effet que le niveau des rémunérations forfaitaires, servant de base au calcul de la pension, telles que revalorisées jusqu'à présent, se situe tellement au-dessus de la moyenne des rémunérations moyennes réellement gagnées par les travailleuses, qu'aucun rattrapage ne doit être effectué pour cette catégorie de pensions.

— Quant aux pensions de survie.

Les représentants des employeurs estiment que les pensions de survie ayant pris cours avant 1973 doivent être réévaluées de la même façon que les pensions de retraite des femmes.

Ils considèrent, en effet, qu'il n'y a pas de raison de réévaluer plus fortement les pensions de survie que les pensions de retraite des femmes. L'amélioration à apporter au sort des veuves doit s'effectuer par la suppression, pour les veuves qui supportent des charges de famille, des restrictions au cumul de la jouissance de la pension avec l'exercice d'une activité professionnelle rémunérée. Ils rappellent à ce sujet les propositions qu'ils ont faites dans l'avis n° 419, du Conseil national du Travail, émis le 5 juillet 1973, concernant le cumul du bénéfice d'une pension de survie avec l'exercice d'une activité professionnelle.

2. Réévaluation des pensions ayant pris ou prenant cours à partir de 1973 et des rémunérations prises en considération pour l'établissement des pensions qui prendront cours à partir de 1974.

a) Point de vue des représentants des travailleurs.

Ces représentants estiment que pour l'année 1974 la question est résolue par la loi du 28 mars 1973.

En ce qui concerne les années ultérieures, ils rappellent le point de vue qu'ils ont exprimé au point II, A, 2a, de cet avis, car ils sont en faveur d'une fixation annuelle des pourcentages de réévaluation.

b) Propositions des représentants des employeurs.

Les représentants des employeurs proposent en ces matières une programmation pour les années 1974, 1975 et 1976, applicables aux pensions des hommes et à celles des femmes, retraite comme survie.

Ils estiment que le fait de prévoir un plan de trois ans est conforme au point 17 de l'accord national interprofessionnel du 6 avril 1973 qui implique une planification en ce qui concerne les accroissements de dépenses entraînés par la revalorisation des pensions.

1° Réévaluation des pensions ayant pris ou prenant cours à partir de 1973.

Ces représentants proposent que ces pensions soient réévaluées de:

- 4 % en 1974;
- 4 % en 1975;
- 4 % en 1976.

2° Réévaluation des rémunérations prises en considération pour l'établissement des pensions qui prendront cours à partir de 1974.

Les représentants des employeurs proposent que cette réévaluation ait lieu comme suit:

Année de prise de cours	Réévaluation de la partie forfaitaire	Réévaluation de la partie réelle
1974	+ 4 %	$\times (1,0350)^a$
1975	+ 4 %	$\times (1,0360)^a$
1976	+ 4 %	$\times (1,0370)^a$

Ils font valoir à cet égard que les taux à appliquer tant à la partie réelle qu'à la partie forfaitaire des pensions nouvelles, doivent tenir compte du niveau atteint simultanément par les pensions anciennes (d'avant 1973) revalorisées: ces taux ne doivent pas entraîner de nouveaux écarts entre les pensions.

3. Financiering van de voorgestelde hervorming.

De Raad brengt in herinnering dat hij in zijn advies n° 393 heeft aangedrongen op een hervorming van het systeem van de Rijkstegevoetkoming « hetzij door die tussenkomst nauwer te binden aan de evolutie van de verstrekkings, hetzij door de forfaitaire tussenkomst derwijze te verhogen dat het ontbreken van inkomsten uit bijdragen vanwege de werklozen en invaliden wordt weggewerkt ».

Hij betreurt eensdeels dat het toekennen van de Rijkstegevoetkoming, ingevoerd door de wet van 28 maart 1973 ter compensatie van het niet betalen van bijdragen door de werklozen, niet het peil bereikt dat was vastgesteld in het wetsontwerp 451, vooraleer het door de Regering werd geamendeerd. Hij is van oordeel dat het toekennen van genoemde tegemoetkoming opnieuw op dat peil moet worden gebracht te meer, *aldus de werknemersvertegenwoordigers*, daar het pensioenstelsel van de zelfstandigen voor 1973 en 1974 een anticipatie geniet op de oorspronkelijke programmering betreffende de Rijkstegevoetkoming.

Anderdeels betreurt de Raad dat geen gevolg werd gegeven aan zijn voorstel dat in hetzelfde advies werd geformuleerd, met betrekking tot de toekenning van een bijkomende tegemoetkoming ter compensatie van de ontbrekende bijdragen van de invaliden. Een dergelijk supplement zou nochtans een tamelijk substantiële inkomstenbron voor het pensioenstelsel betekenen.

De *werkgeversvertegenwoordigers* doen daarenboven navolgende voorstellen :

1. Vermindering van de bijdrage « kinderbijslag » met 1 % ten gunste van de sector « pensioenen ».
2. Wanneer nieuwe inkomstenbronnen noodzakelijk zijn en alleen een verhoging van de bijdrage « pensioenen » zulks mogelijk maakt zou deze verhoging voor de helft moeten gedragen worden door de werkgevers en voor de helft door de werknemers.
3. Beperking van de loongrens voor de bedienden op het peil dat voortspuit uit de verhogingen die thans bepaald zijn bij de wet van 28 maart 1973.
4. Invoering van een loongrens voor de werklieden gelijk aan die van de bedienden.
5. Immobilisering, gedurende de periode die wordt gedekt door het advies van de werkgeversvertegenwoordigers, van elke nieuwe eis inzake pensioenen.

Wat punt 4 betreft is het lid dat de A.C.L.V.B. vertegenwoordigt, van oordeel dat indien men de arbeidspensioenen blijft berekenen in functie van de niet-begrensde reële lonen, mettertijd problemen kunnen rijzen ingevolge te grote distorsies die kunnen ontstaan enerzijds tussen de pensioenen van de werklieden onderling en anderzijds tussen de pensioenen van de werklieden en de bedienden. Dit lid is derhalve bereid het onder hogerbedoeld punt 4 geformuleerde voorstel in overweging te nemen.

4. Rentes van de bedienden.

De *vertegenwoordigers van de werknemers* hebben aangestipt dat de gepensioneerde bedienden wier pensioen een aanvang nam vóór 1968, tot op zekere hoogte bevoordeeld zijn t.a.v. de gepensioneerde bedienden wier pensioen een aanvang nam na 1967, gelet op het feit dat voor de eerstgenoemden de rente in het pensioen is verrekend en derhalve geniet van de diverse programmaties die inzake pensioenen worden doorgevoerd, terwijl voor de anderen de rente niet in het pensioen is begrepen en derhalve enkel gekoppeld is aan de evolutie van de kosten van levensonderhoud.

Zij zijn van oordeel dat op een ogenblik dat wordt overwogen alle sociale uitkeringen aan de evolutie van het welvaartspeil te binden, de rente, wanneer deze niet in het pensioen is begrepen, ongetwijfeld op dezelfde wijze zou moeten schommelen als de pensioenen die de rentetrekken genieten.

De *werkgeversvertegenwoordigers* zijn van oordeel dat een aanpassing van de renten niet strookt met de techniek van de kapitalisatie.

- De Secretaris,
G. DE BROECK.

De Voorzitter,
J. RENS.

3. Financement des réformes proposées.

Le Conseil rappelle qu'en son avis n° 393, il avait estimé comme nécessaire une réforme du système de la subvention de l'Etat, à opérer « soit en liant davantage la subvention de l'Etat à l'évolution des prestations, soit en complétant la subvention forfaitaire par une subvention destinée à pallier le défaut de cotisation des chômeurs et des invalides ».

Il regrette d'une part que l'octroi de la subvention de l'Etat instituée par la loi du 28 mars 1973 pour pallier le défaut de cotisation des chômeurs n'atteigne pas le niveau qui avait été fixé par le projet de loi 451 avant son amendement par le Gouvernement. Il est d'avis que l'octroi de ladite subvention soit rétabli à ce niveau et ce d'autant plus selon *les représentants des travailleurs* que le régime de pension des travailleurs indépendants bénéficie pour 1973 et 1974 d'une anticipation de la programmation initialement prévue en matière de subvention de l'Etat.

Le Conseil regrette d'autre part qu'il n'ait pas été donné suite à sa suggestion faite dans le même avis en ce qui concerne l'octroi d'un complément de subvention destiné à pallier le défaut de cotisation des invalides. Un tel complément serait pourtant de nature à apporter des ressources assez substantielles au régime de pension.

Les représentants des employeurs formulent en outre les propositions suivantes :

1. Diminution de la cotisation « allocations familiales » de 1 % au profit du secteur « pensions ».
2. Lorsque des ressources nouvelles seront nécessaires et que seule une augmentation de la cotisation « pensions » permettra de les rassembler, cette augmentation devra être répartie moitié-moitié entre les travailleurs et les employeurs.
3. Limitation du plafond employés au niveau découlant des hausses actuellement prévues par la loi du 28 mars 1973.
4. Instauration d'un plafond ouvriers identique à celui des employés.
5. Blocage, pendant la durée de la période couverte par l'avis des employeurs, de toute revendication nouvelle en matière de pensions.

En ce qui concerne le point 4, le membre représentant la C.G.S.L.B. estime que si l'on continue à calculer les pensions d'ouvriers en fonction des salaires réels plafonnés, des problèmes pourront surgir avec le temps par suite de trop grandes distorsions qui peuvent naître d'une part entre les pensions des ouvriers elles-mêmes et d'autre part entre les pensions des ouvriers et celles des employés. Ce membre est dès lors disposé à prendre en considération la proposition formulée au point 4 précité.

4. Rentes des employés.

Les organisations des travailleurs font observer que les pensionnés employés dont les pensions ont pris cours avant 1968 sont avantagés dans une certaine mesure par rapport aux pensionnés employés dont les pensions ont pris cours après 1967, en raison de ce que pour les premiers, la rente est incluse dans la pension et bénéficie des diverses programmaties introduites en matière de pension, tandis que pour les seconds, la rente est détachée de la pension et n'est liée qu'à l'évolution du coût de la vie.

Elles estiment qu'au moment où l'on est occupé à envisager la liaison de toutes les prestations sociales à l'évolution du niveau de vie, il conviendrait sans doute de faire varier la rente, lorsqu'elle n'est pas incluse dans la pension, de la même manière que les pensions dont bénéficient leurs titulaires.

Les représentants des employeurs estiment qu'une adaptation des rentes est contraire à la technique de la capitalisation.

Le Secrétaire,
G. DE BROECK.

Le Président,
J. RENS.